50487

A HÉT

Szerkeszti és kiadja
Kiss József.

XI. évfolyam. 20. szám

ALAPITTATOTT 1870.

Angol, francia
uri divatcsikkek, fehérnemű-
és kalap-raktár

Várady Béla

BUDAPEST, IV., Kishid-utcza 9. szám.
Késsit férfiruhákat
kizárólag angol szövetekből
mérték szerint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Alsó-Erdősor 3. sz.

GYP.

A M. Kir. Horthy Miklós-Tudományegyetem KÖNYVTÁRA SZEGED

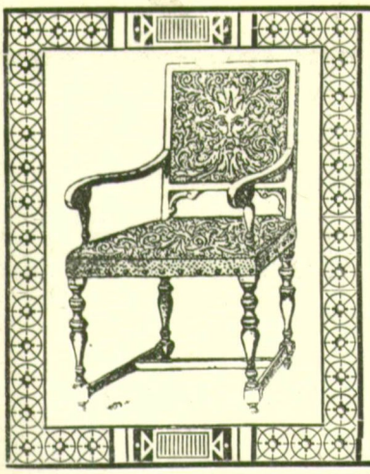

Gmehling Hermann

csász. és királyi udvari szállitó

bőr és bőrbutor gyára

Budapest

VII-ik kerület,
Damjanich-u. 6.

Bőrszékek, támlányok, mappák, papirkosarak, kályhaellenzők stb.

Régi nádszékek bőrrel bevonatnak.

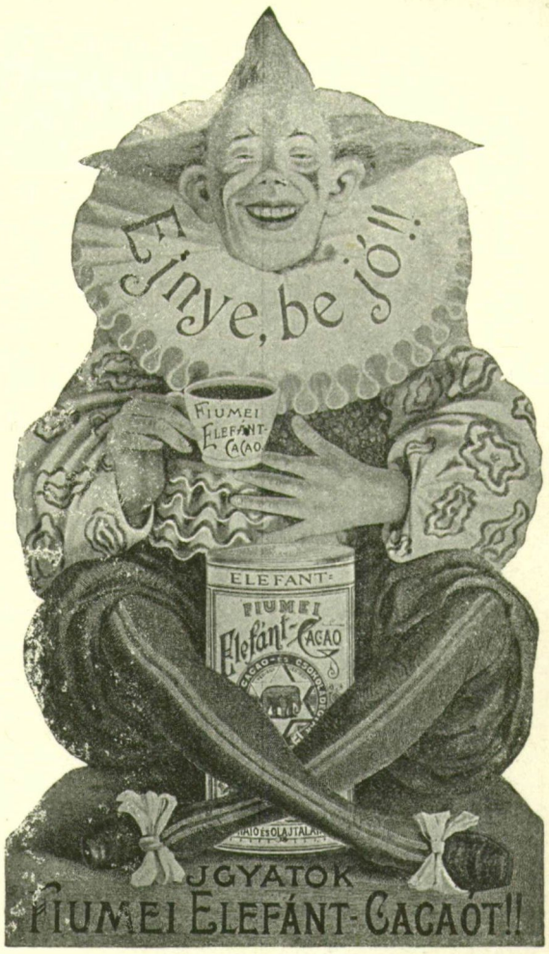

Pannonia szálloda
Budapest, Kerepesi-ut 7. szám.
A nemzeti szinház mellett.

DECKERT ÉS HOMOLKA

táviró-, távbeszélő-, villámháritó- és villamvilágitási-berendezők.

Gyár és iroda: VI., Izabella-u. 88. **BUDAPESTEN** Raktár: V., Dorottya-u. 8.

a m. kir. államvasutak és a magyar állam szállitói,

a hangosan beszélő grafit mikrofón

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. — Készit: **telefonberendezéseket központtal vagy körkapcsolással,** elvállalja régi berendezéseknek s egyes készülékeknek alapos **átalakitását,** továbbá: **villámháritókat, házi sürgönyöket,** tüz- és **vizjelző-berendezéseket** stb.

Villamvilágitást

a legszakszerübb kivitelben, jutányos áron végez.

Árjegyzékek, költségvetések és ajánlatok bérmentve és ingyen.

KAMFOROS ARCZKENŐCS

Ezen **világhirü, száz éve** forgalomban lévő kamforos arczkenőcs, a hölgyek által annyira kedvelt és használt kenőcs, mely igen rövid idő alatt szépiti és ifjitja az arczot, eltávolit az arczból mindennemü tisztátalanságot, ugymint: **szeplőt, pörsenéseket, kiütéseket** (Wimerli), **atkát** (Mitesser), **májfoltokat** stb. Az arczbőrt bársony-simává teszi és az arcz szép üde és ifju szint nyer. Teljesen ártalmatlan anyagokból van összeállitva, a miért is a hölgyközönség egész nyugodtan használhatja az arcz ápolására.

Minden köcsöghöz használati utasitás van mellékelve.

Fő és szétküldési raktár:

LÉDERER IGNÁCZ

a Magyar Király-hoz czimzett gyógyszertára

BUDAPESTEN, V., Marokkói-utcza 2. Erzsébet-tér.

Egy kis kösög ára 1 korona és egy nagy kösög ára 2 korona. — Egy király-szappan ára 1 korona. — Egy doboz ibolya hölgypor (rizspor) ára 1 korona.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legüszlabb égvényes

SAVANYU-KUT

legjobb asztali- és üditő ital, kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

MATTONI HENRIK, Karlsbad és Budapest.

XI. évfolyam. 1900. 20/542. szám.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:
Egész évre ... ... kor. 20.—
Félévre ... ... » 10.—
Negyedévre ... ... » 5.—

Egyes szám ára 40 fill.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VII. ker., Alsó-Erdősor 3. sz.

Hirdetések felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Budapest, május hó 20.

Krónika.

Bánffy Dezső naplója.

XXII.

— *máj. 14.*

Sajnálom szegény Lukácsot, annyi mindenféle dologban kénytelen egy nézeten lenni Rakovszkyval és Polonyival, hogy szinte örülhet szegény, amikor összekülönbözhetik Hieronymi Károlylyal. Mert most ez a divat járja: a miniszter egyetért az ellenzéki szónokkal és leczáfolja a párthivét. Eddigelé a párthivnek meg volt tiltva, hogy a miniszternek ellentmondjon, most a miniszternek meg van parancsolva, hogy egy nézeten legyen az ellenzéki urakkal. A parlamentáris éra harminczkét esztendejében nem fogadtak el annyi ellenzéki álláspontot és módositást, mint amennyit akczeptáltak most a szeszkontingensnél és fognak akczeptálni a tőzsdeadó-javaslatnál. Ez amolyan megforditott Hamlet-tempó: Hamlet udvaronczoskodik Polonyiusnak — engedelmet a szójátékért — annyira a tenyeremen fekszik, hogy le kellett rázni, mint a csunya bogarat.

— *máj. 15.*

Vigan folyik az inkompatibilis játék s én igazán örülök, hogy nincs hozzá közöm. Igaz, azt hiszik, hogy az én hiveimet üldözik ezzel, de vannak is nekem hiveim! Az egyetlen emberem, aki megmaradt a multból, ez a Szincsák, a miniszterelnöki ajtónálló. A multkor találkoztam vele, én a gyerekemet sétáltattam a bástyán, ő az unokáját. A derék ember nem félt, hogy kompromittálja magát, hanem kalapot is emelt. Erre én is felbátorodtam és megszólitottam: No, Szincsák, magának is, ugy látszik, jobb dolga van ma, mint volt, hogy ilyen időtájt ráér sétálni. »Kegyelmes uram — mondta ő — ráérek én reggel, délben, este, mindenkor, ingyen eszem én az állam kenyerét, mert *annál* ugyan semmi dolgom nincs.« »Miért? — kérdem én — tán kiturták?« »Dehogy — mondja ő — hanem *annak* sincs semmi dolga.« Igy a derék Szincsák is jól eltanulta az uraktól a formulázást, amikor azon kesereg, hogy nem dolgozhatik meg a fizetségeért. Pedig valamelyest konyitok én is a dolgához és látom, hogy nem annyira a munka hiányát panaszolja, mint a borravaló hiányát. Hozzám bizony sürün jártak az emberek és a jó öreg Szincsáknak többet hajtott ez, mint nekem. Hát persze, Széll urfit hiába keresnék a hivatalban, nem is keresik és az öreg Szincsák velem együtt sétáltathatja a gyereket. Igy járunk mi, bukottak, ha hivatalban maradunk is.

— *máj. 16.*

Széll urfi dörzsöli a kezét: ismét bejelentések, ha ez mindennap igy megy, Ugron egészen kin lesz a zabból, a pártom pedig egészen bele kerül. Természetes, hogy igy is csak ő okoskodhatik, aki annyira sem ismeri a pártját, mint én chicagói toronyórát. Különben nem akarok igazságtalan lenni, mert az összeférhetetlenségi hajszának az igazi eredményére azok sem gondolnak, akik nyakig benne ülnek a pártban. Amint én ismerem a pártot, összehozhatnak nagy kinnal és tulzással negyven esetet, azok közül is alig kettő-három olyan, amelynél az inkompatibilitásnak a komoly látszata forog fönn. Mi következik ebből? Az, hogy én rehabilitálva leszek az inkompatibilitás dolgában is. Mert nagyon egyszerü mulatság volt általánosságban rám olvasni, hogy az inkompatibilitást én emeltem kormányzati tökéletességre, hogy ez az egész többség kétharmad részben megvásárolt emberekből áll, meg olyanokból, akik üzleti czélokból vásároltak maguknak mandátumot. Igy általánosságban rajta is száradt az én választásaimon ez a bélyeg, de most jönnek Ugronék és a szoczialisták, nekigyürkőznek és kiböngészik az összes inkompatibilitásokat. Az ördögbe is, a tulajdon füllentésüknek ülnek föl. Mert akárhogy izzadnak is, harmincznál-negyvennél nem vihetik többre, már pedig róluk senki sem teszi föl, hogy akár kiméletből, akár politikából kihagyjanak valakit, akit bevehetnének. Nos és aztán? Zsebre vághatom a bizonyitványt, hogy az én hires korrupt választásaimra csak ráfogták az üzleti bélyeget, mert a párt nagy többségére még marhabélyeggel se lehet holmi inkompatibilitást rásütni. És azok az emberek mondják azt, akik tönkre akarnak engem tenni. Igazán, az ember sokkal több hasznát látja ellenségeinek, mint jóbarátjainak.

— *máj. 17.*

No hát végre megadóztatják a börzét. Ez aztán a diadal és semmin se bámulok annyira, mint az én zsidó polgártársaimnak a hihetetlen élhetetlenségén. Hogy meg nem mernek moczczanni, hogy körüludvarolják maguk is azt a javaslatot és sietnek elismerni ebben a megadóztatás helyességét. Pedig ördögöt helyes ez, mint mindenütt másutt, itt is az agráriusok és antiszemiták erőszakolták ezt ki s merő humbug az okoskodás, hogy a mikor az ingatlan adásvétele adó alá esik, akkor nem jogosult

hogy a tőke adásvétele adómentes legyen. Nem vagyok én se zsidó, se kereskedő, a börzét is csak akkor látom, a mikor a hátam közepét, de azt már igazán magam is tudom, hogy a börze hitelügyletei és a földbirtok-forgalma között ugyancsak nincs semmi hasonlatosság. Mert ha én eladom egyik erdőmet — bizony a házépités erre is rákényszerit — akkor én pontosan tudom, mennyi erdőmmel van most kevesebbem, a vevőm is tudja, mennyivel van most többje. Ez egy biztos, mindig állandó objektum és az adás-vételben, meg lehet adóztatni a vagyoni állományban beállott változtatást. De ki mondhatja meg, hogy mikor a zsidó börzeáner ma vesz ezer kreditet és nyer rajta ezer pengőt, hogy csakugyan ezer forinttal gazdagabb lesz-e? Hiszen holnap ez a summa ugyanannyi veszteséggé devalválódik s akkor az állam nem áll elé az adómentesitéssel. Egyáltalában az ingó tőkének azért van jussa a maga forgalmának az adómentességére, mert az érinthetetlenségében, az ingatlanságában nem kap semmi védelmet az államtól. Az ezer holdas földbirtokosnak ma is, holnap is ezer holdja van, ha még annyi terhet rakna is rá, de a milliomos börzeánernek ma van egy milliója, holnap nincs egy fabátkája sem. Pedig nem költötte el, nem terhelte meg, elszedte a börze, elszedte a pénzének, a vagyonának ingó, megbizhatatlan mivolta. Ennélfogva a pénzforgalomra époly kevéssé lehet per analogiam adót róni, a hogy nem lehet például a bort passzussal vásárra vinni, mint a marhát. Ezeket a dolgokat azonban nem nekem kellene elmondani, hanem Mezei Móricznak, a ki azonban hallgat és tiltakozik az ellen, mintha ő merkantilista volna. Hát ki az agrárius istennyilába legyen merkantilista, ha nem Mezei Móricz?

— *máj. 18.*

Na, hát már is megcsappantak az inkompatibilisek? Tessék csak össze számitani őket és bekeverni a pompes funébrest. Micsoda szinben vannak a jó szoczialisták és demokrata-körbeliek, ha már most érkeztek el a lapkiadókhoz és a pompe funébre-hez. Persze, még megtoldhatnák e sort a váltó-giránsokkal, de erre aligha fanyalodnak. Széll urfi elnapolta a Házat. Szegény ember, egy álló héten keresztül nem mondhatott beszédet, nem csoda, ha elnapolja a Házat pünkösd utánig.

Aki szerelemből vagy kedvezésből bizik az ellenségben, ugy ébred föl, mint az, aki a fán aludt és leesik.

*

Azok, akik esznek, hogy éljenek, akik házasodnak, hogy gyermekeket neveljenek, akik beszélnek, hogy igazat mondjanak, megérdemlik a menyországot.

*

Az a király, akinek orvosa, tanitója és minisztere hizelgő, csakhamar elveszti életét, erényét és gazdagságát.

*

Az jellemzi a nagy embert, hogy mikor messze van a veszély, aggodalmas, ha közel van, bátor.

*

Ha küzdelem nélkül biztos a halál és a küzdelemben az élet ingadozik, akkor — mondják a bölcsek — elérkezett a küzdés ideje.

Indus közmondások.

Furulya-szó.

Valamikor pásztor voltam,
Álmok őrizője,
Furulyázva indultam el
Csodaszép mezőkre.

Kikelet volt, szép tavasza
Milliónyi vágynak,
Nem is láttam, hogy álmaim
A tilosba járnak.

De jött az ur: a valóság,
Ez a komor gazda,
És alighogy szólni kezdett,
Megriadt a falka.

Szomoruan siratom most
A szétrebbent nyájat,
Hanem azért tovább fujom
Pásztor-furulyámat.

Veszelei Károly.

A vén kecske.

Irta: KABOS EDE.

A kaszinóban mulattak az özvegy doktorné esetén. Az történt, hogy a városi számvevő április elsején éppen a doktorné ablaka alatt állitotta meg a malaczbandát s hajnali négy órakor még egyszer elhuzatta a nótáját. Ezt pedig minden czélzatosság nélkül tette. Szeret az ember mulatni s hogy a nótáját elhuzassa, csak bandára van hozzá szüksége, okra nem. De a doktorné valahogyan félreérthette a hajnali muzsikát s ablakot nyitott rá. Pedig a doktorné nem volt olyan fiatal, mint az idő. Ellenkezőleg. A doktorné öreg volt és fonnyadt, ha ugyan illik ilyesmit egy védtelen özvegyre ráfogni.

A kaszinó tehát mulatott s a számvevőből kitört a virtus:

— A vén kecske! Hát nem megnyalná a sót ő is?

A plébános, a törvényszéki elnök és a helyi ujság, ahogy ilyenkor már szokás, hamarosan előszedték az anekdotás almáriomból az ismert és ismeretlen történeteket, amik olyan vigan bizonyitják, hogy bizony a vén kecske is megnyalja a sót. Csak a levéltáros — az a fehérfejű Boronkay — nem akart az anekdotákon mulatni s mikor a számvevő szivarral próbálta lekenyerezni (sokszorosan kipróbált argumentum), akkor is makacsul megmaradt hideg kritikusnak.

Azt morogta:

— A szivar jó, de a tréfa rossz.

— Nem tréfáltam — erősködött a számvevő. — Becsületemre, eszembe se jutott, hogy éppen a doktorné ablaka alatt vagyok.

Boronkay buzgón szivta az ajándék-szivart s a fehér bajusza alól dörmögte:

— Hiszem, öcsém. De mondd azt is becsületedre, hogy a doktorné meg éppen a te nótádra nyitott ablakot. Ámbár itten az se jelent semmit. Özvegy ember, de özvegy asszony még sokkal inkább, a multban él. Ki tudja, micsoda kedves emlékekkel virrasztott az a szegény asszony hajnalig? Talán az urára gondolt, talán másra, de mindenképpen valakire, akivel fiatalon találkozott. Fiatal volt a fiatal emlékeivel s az csöppet se nevetséges. Ha teneked,

édes öcsém, szabad álmodban a polgármesteri székbe ülni, az öregnek is szabad álmában a babája ölébe ülni. Az egyiket a jövő csalogatja, a másikat a mult. Hát sohse háborgassátok egymást. Mondjuk, az a szegény doktorné éppen arra gondolt, hogy valaki valamikor adósa maradt egy szerenáddal s a te malaczbandád éppen abban a pillanatban fogott a nótádba: — hát akkor az a nóta kettőnek is szólhatott. Neked is, aki a bortól voltál részeg és az asszonynak is, aki az emlékeitől volt mámoros. Mert hát öcsém, te csak azt tudhatod, hogy a bandának te parancsoltál. De ki parancsolt neked?

A törvényszéki elnök közbevágott:

— Boronkay bátyánk mindjárt novellát csinál mindenből. Azért mégis csak igaz marad, hogy a vén kecske is megnyalja a sót.

— Persze, hogy igaz — morgott Boronkay. — De hogy megmondjam, a sóra nézve nem vagyunk egészen egy véleményen. Mert hát mi is az a só?

A plébános nagyot nyelt. Azt mondta:

— Ahogy vesszük.

— Nekem például asszony — nevetett a törvényszéki elnök. — Szőke asszony és gyönge, mint a viola.

— A doktornénak meg bizonyosan nem asszony — egészítette ki a gondolatot a helyi ujság szerkesztője.

Az öreg Boronkay rekedten kaczagott. A szép fehér fejét szenvedélyesen rángatta, hogy már előre is tiltakozik. Aztán nagyot ütött az asztalra.

— No hát mesélek nektek valamit. A vén kecskéről, aki megnyalja a sót. S az a só se nem asszony, se nem férfi, nem is eleven bestia, hanem valami testetlen álom. Füst. Semmi.

I.

Valaki Kázmér: — történetemben igy fogom nevezni barátomat, a vén kecskét. Volt neki természetesen becsületes neve is, de azt csak kompromittálja ő, az én segitségem nélkül. Hát ez a Valaki Kázmér akkor volt fiatal, mikor Magyarországon még olyan kevés volt az iró, hogy ugyan megbecsülték. Még az alját is. Mint ahogy kis városban minden doktor professzor, ha nem borbély. Akkor iró volt mindenki, aki bötüt tudott vetni. S ha nem is nagyon akaródzott neki, addig tisztelték, hogy a végin beadta a derekát. A rostálás, az osztályozás, a kritika, az irigység meg a guny csak később jött, amikor már sokan voltak a betüvetők. Hanem akkor mindjárt dühösen jött. Mire a száját kinyitotta, már le is nyelt vagy három tuczat betüvetőt a gyöngébbik fajtából. S minél gyöngébb volt az iró, a kritika annál többet pazarolt rá a gunyból. Mintha legyeket egy mázsa arzenikummal kellene kipusztitani.

De hát ez titeket nem érdekel. Csak azért mondtam el, hogy megértsétek, milyen reszkető lélekkel szökött le az én barátom a vidékre. A fél szárnya neki is ott maradt a fővárosban s nagy ijedtségében ugy képzelte, sohasem fog többé tollat a kezébe. Hiszen nem muszáj irni. Nem is hallott róla a világ, ámbátor nem akarom ráfogni, hogy titokban se áldozott ifjusága bálványainak, mint ahogy az első keresztények is fölkeresték még olykor a berkeket, ahol a gyulák tüzeket gyujtottak, a napnak, a földnek, a viznek. Beérte vele, hogy szolgálhatja a megyét, az irodalomnak nem mert szolgálni. Olyan csöndesen élt a megyéjének meg a kis családjának, hogy az ördög se sejtett volna benne becstelen szándékokat. Nem irt az az ember még a helyi ujságba sem.

A fordulat ott történt, mikor a kis város módján felül kicsinositotta magát, mert az uj szinháza felavatására irók és müvészek igérkeztek le a fővárosból. Lázasan szép ideje volt az a városkának, ahogy a rendező-bizottság kikészitette az első hóditásra. Micsoda elmés kikészités volt az! Kicsi eszközökkel micsoda csodákat tudott a bizottság mivelni! Egyszerre erényt csinált mindenből, ami hétköznapon csak természetes volt. A szinház például azért lett látványosság, mert uj, a székesegyház meg azért, mert régi; a városházat azért kellett megnézni, mert restaurálva volt, a református iskolát meg azért, mert nem volt restaurálva. A rendező-bizottság nagyon meg volt elégedve a munkájával s a városka is büszke volt. Csak az én barátom remegett. Hátha régi ismerősök rándulnak le az irók és müvészek csapatjával?

S a régi ismerősök nem is hiányoztak.

— Kázmér! Az ördög tudott ilyen jól eldugni, hogy rád ne akadjunk — akaszkodott beléje az egyik pesti szerkesztő. S három napig nem is tágitott mellőle. Hiszen tudjátok, a vendégember mindig ragaszkodó, mindig teli van bókkal, mindig csupa édesség. A szerkesztő befészkelte magát az én barátom lakásába s vacsora után gyönyörüen kiszedte Valaki Kázmérból a legszentebb titkait. Azok a régen hallott udvariasságok, mint valami tolvajkulcs, szépen kinyitották a szivét s már megvallotta, hogy de azért nem dobta el a tollát, mégis csak irogatott, ha senki sem tudott is róla. A tolvajkulcs tovább dolgozott, egy kis borocska is segitett neki s Valaki Kázmér egyszerre ott volt az iróasztalánál. S égve, lázzal szedegette ki belőle a szemérmes, eltitkolt, örök ismeretlenségre szánt novellákat: az iróasztal Robinzonjait, akik már beletörődtek, hogy soha ki nem kerülnek emberek közé. Szerelmes szégyenkezéssel, de melegedő reménységgel olvasgatta fel őket s mikor a szerkesztő minduntalan kimutatta, hogy ez is tetszik neki meg az is, Valaki Kázméron olyanforma érzés vett erőt, mintha valakinek kilencz leánya van, akinek a férjhez adásáról már egyszerüen lemondott s aztán kérője akad egyszerre mind a kilencznek.

— Magammal viszem a novelláidat és kiadom őket sorra — mondta éjfélkor a szerkesztő és Valaki Kázmér hiába feküdt le, nem tudott aludni.

A vén leányok — akarom mondani, a novellák körültánczolták az ágyát, suttogtak, hunczutkodtak, jókedvüek voltak. De nem is közönséges eset, hogy igy hirtelen csöppentek a boldogságba. Valaki Kázmér csak elnézte az örömüket és reszketett. A homályból uj alakokat látott kibontakozni, meg nem irt novellák hőseit, akik szintén suttognak, lázongnak, követelőznek. No ne nyugtalankodjatok, nektek is kiderül! Csak hagynátok már elaludni, ámbár iszen nem tudnék én már szebbet álmodni, mint amivel most is teli vagyok. Hát csak suttogjatok, tánczoljatok, hunczutkodjatok — valahogy kivárom majd igy is a reggelt.

A következő nap már beváltott valamicskét az édes álmokból. A szinházi diszelőadás után a pesti szerkesztő Valaki Kázmért köszöntötte fel a banketten.

— Micsoda iró! — hangzott ki a szerkesztő felköszöntőjéből s Valaki Kázmér érezte, hogy a városka szeme rajta csüng. De az még csak az első korty volt. Amitől egészen meg kellett mámorosodnia, az csak később jött. Mikor az irók és müvészek elutaztak a városkából s egy kis idő multán sorra jöttek a novellák, a Valaki Kázmér iróasztalának Robinsonjai. Mindegyik hozott egy kis örömöt, de nem — a legnagyobbat. Azokon a napokon, mikor az ujság megint hozott egyet a novellákból, mintha rózsákon járt volna Valaki Kázmér. A hivatalban csak róla beszéltek s odahaza a nagy leánya szólni sem tudott, csak nedves szemekkel nézte.

— Édes jó apám!

No nem szaporitom a szót. Esztendőre a szerkesztő azt irta neki, hogy kiadót talált a novelláira. Valaki Kázmérnak már deresedett a feje, de trémázott, mint valami kis diák. Az első könyve! Hát az is megjelent s a pesti szerkesztő az első könyv ötletéből meglepte Valaki Kázmért. Kiadta az arczképét.

II.

Ha hidat vernének le a tengeren számára, a nyulat is át lehetne csalni Amerikába. Az az arczkép meg a sok barátságos kritika nem hagyta békén Valaki Kázmért. Hogy a felesége időközben meghalt s magára maradt a leányával, mindig jobban elkapta a vágy, hogy felköltözzék a fővárosba. Tavaszszal ez a vágy ki is csalta a meghitt városkából, mely egyébként egészen természetesnek találta, hogy az olyan embernek, mint Valaki Kázmér, nem lehet maradása egy kis vidéki sárfészekben.

Ami kis vagyonkája volt, pénzzé tette. Ha még hozzáveszi, amit az irásával megkeres, tisztességesen megélhet belőle, ugy gondolta.

A leánya meg biztatta:

— Egyéb gondod se lesz, édes apám, csak az irás. Majd meglátod, milyen ügyes kis leányod van.

S az első tavasz nem is hozott csalódást, nem vette ki a szép illuziókból. Ha eleinte még egy kissé kényelmetlenül is érezte magát, ha olyanokkal találkozott, akik egykor a kritika ollójával lenyesték a szárnyait, ez a kényelmetlen érzés se tartott sokáig. Az egykori kritikusok ma fehér fejjel ültek az akadémiában és nem bántottak senkit, hogy őket se bántsa senki. A fiatalok pedig mindig csak egymást őrlik, észre se vették őt, a fehérfejü veteránt. Valami nyugodt boldogság huzódott a szivébe s mikor esténkint elsétálgatott leányával a széles utczákon, már nem bántotta a kétség, hogy öreg fejjel mégis csak elérheti, amiről zöld korában álmodozott. Hiszen elég kicsi álmok voltak, az eget sohase ostromolták.

Eljárt az öregek társaságába és azok a csöndes, izgalom nélkül való emberek szivesen látták maguk közt. A fiatalokat pedig nem ismerte, — azoknak meg volt a maguk külön világa.

Ugy rendezkedett be, hogy minden délelőtt irt valamit. S mert egyéb dolga sem volt, talán egy kicsit sokat is irt. De észre sem vette volna, ha a leánya nem figyelmezteti, hogy olyik napon két-három ujság is az ő dolgával jelenik meg. A Valaki Kázmér neve szinte divatba jött, ugy hihette. A szerkesztő ismerőse még tréfált is vele, hogy egy szép napon csak forradalmat csinálnak ellene a fiatalok, akiket mindenünnen kiszorit. Hiszen az ember már körülbelül biztosra veszi, hogy amikor az ujságot kezébe veszi, a vonal alatt mindig ott találja a Valaki Kázmér nevét.

— Agyonirod az ujságokat! — nevetett a szerkesztő. Csöndesen mosolygott.

— Mifelénk azt mondják a későn fekvők, hogy *gyorsan* kell aludniok. Ugy kell lenni, hogy én is be akarom hozni, amit husz esztendeig elmulasztottam.

A leánya átölelte s az apja nyakából felelt a szerkesztőnek:

— Nem hagynám, hogy megerőltesse magát. De olyan könnyen ir! Mulatság neki.

S aztán az ujságok mindig elég hamar közölték az irásait. Hát nyilván nem haragudtak érte, hogy olyan sokat ir. Ha egyszer megunnák, bizonyosan hevertetni fogják a novelláit s ah, nagyon hamar el fogja érteni a legtitkosabb figyelmeztetést is. Valami félénkség ugyanis még mindig megmaradt a lelkében. És másodszor jobban fog vigyázni, hogy meg ne égesse a szárnyát.

Tél idején az egyik ujság szerkesztője azt mondta neki:

— Mégis szeretném, ha megbeszélné az ujságokkal, hogy milyen napon akarják közölni a tárczáját. Megszólják miatta a lapot, ha ugyanattól az irótól egyszerre több ujság is hoz tárczákat.

Ez megijesztette. De nem szólott róla a leányának. Csak kerülte egyelőre a panaszos szerkesztőt. Félt tőle. Pedig ugy magában igazat adott neki, hiszen jól látta, hogy az ujságoknak meg van a maguk külön politikája s a divatosabb tárcza-irókat szeretik maguknak lefoglalni, hogy csak nekik irjanak. Bizonyosan van rá okuk. De Valaki Kázmér mégsem szeretett ebben a gondolatban elmélyedni, mert a végén mindig eszébe jutott, hogy őt még egyik ujság sem próbálta lefoglalni. S ezt a gondolatot nem akarta végig gondolni. Mig aztán egyszer, a második kötetének megjelenése után, nyomtatásban nem olvasta a saját félgondolatának végét. Valamelyik ujságban ugyanis meg volt irva, hogy ezek — *burgonya-novellák*. Inkább szükségesek, mint jók. Az ember megeszi őket, de azért nagyon szegény legyen, aki beéri velük. Mert olykor — hus is kell.

Azon az éjszakán érzett valamit a régi nyugtalanságból. Maga sem tudta miért, de szakadatlanul arra kellett gondolnia, hogy mit is csinálnak most társai a — megyében? Annyi volt az egész, hogy a nyul ösztön szerint kiszökött a tengerpartra és félénken vizsgálta, megvan-e még az a hid, amelyiken átcsalták Amerikába? Vissza is szökhetnék-e, mint ahogy ideszökött?

De reggel a szerkesztő ismerőse valahogy megvigasztalta.

— Kaczagtunk tegnap vacsora közben. Hogy mindig csak egyformák a gyerekek: az asztalnál és az irodalomban! Nekik a burgonya semmi. Pedig hát, barátom...

III.

Már harmadik esztendeje volt a fővárosban. Még mindig szorgalmasan irogatott, de most már megesett olykor, hogy egész hónapon keresztül nem látta nyomtatásban egyetlen novelláját sem. S keserüségét csak növelte, amikor egyszer kora reggel észrevette, hogy leánya milyen lázasan kutatja át a friss ujságokat. Hát már az is türelmetlen.

Ezekben a napokban valami különös láz kapta el. Az ember álmodik néha és álmában a legrettenetesebb bünnel vádolják. Ez az álom éjszakáról-éjszakára visszatér és fojtogatja, marczangolja a szegény álmodót, aki elgyötri magát és az igazi vádlott mohóságával, minden detektiv-tehetségével keresi az alibijét, csakhogy ártatlanságát igazolja. Egész rémregény szövődik igy a folytatásos álmon keresztül s ha egyéb igazság nincs benne, de az álmodó kinszenvedése, az alibi meddő kererésének fáradtsága, a testét elöntő verejték: az mind igaz és rettenetes. Valaki Kázmér éjszakáin igy törődött át az a láz, ahogy ő is kutatta az alibijét. Hogy ő ártatlan. Hogy nem az ő hiusága volt, mely megint visszacsalta a dicsőség vásárába. Hogy ő becsületesen elbujt, amikor először mondták ki róla, hogy nem az irodalomnak van rá szüksége, hanem neki az irodalomra. Hogy legszivesebben ott égette volna el a maga kis gyertyáját a megyében, észrevétlen, meglapulva. Hogy a fiatal évek lázában ellen tudott állni minden kisértésnek s ha irogatott is titokban, de csak magának, az iróasztalának. Hogy az ég ragyogása közben szálltak le hozzá a kisértők, akik udvariasságok mézével, bókok édességével csalogatták ki buvóhelyéből, ahol olyan boldog volt. S most egyszerre megint záporral essék reá a guny? Nem. Meg kell tudnia a világnak, hogy ő nem bünös. A kisértők, a barátok, a bókolók, az udvariasak: ők azok.

És éjszaka és napközben: mohón gyűjtötte a jeleket, amik együtt fényesen igazolhatják, hogy nem tehet róla, ha most mellének szegzik a vádat. Fölkereste szerkesztő ismerősét s mintha már az is ellensége volna, akiből csak ravasz keresztkérdésekkel, kerülő uton vehetné ki az igazságot, tettetett elérzékenyedéssel vitte rá a szót arra az édes, arra a megváltó, arra a bünös éjszakára, mikor a szerkesztő kicsalta belőle titkát s együtt olvasgatták a titokban fogant novellákat. És detektiv-szemekkel figyelte a szerkesztő arczát, hogy elfogja rajta az

örömnek és a tetszésnek vonásait, amik azon az éjszakán olyan jól estek az ő lelkének. Mindig melegebben, mindig nagyobb aprólékossággal próbálta a hajdani sceneriát kiépiteni s valami tehetetlen méreg fogta el, hogy a szerkesztő most sehogysem akart fölmelegedni. Szelid és kedves maradt az arcza, de azok a kisértő vonások nem mutatkoztak rajta. Oh, ez konok szándékosság! Nincs az az öreg ember, akinek arczára vissza ne lopóznék a régi tűzből egy sugár, ha egykori szerelméről, szivének leányáról hall. S ez az ember, aki ugy tudott örülni a megtalált barát novelláinak, most csak olyan szeliden és bambán hallgat reá, mintha a tegnapi esőről beszélne.

Azontul csak magában, az álmaiban kutatott a fölmentő bizonyitékok után. S ugy kell lenni, hogy az örök kutatás nyomot hagyott a viselkedésében, mert észre kellett vennie, milyen aggódva viseli most gondját a leánya. Ez a fölfedezés még idegesebbé tette.

Azt mondta valamelyik reggel, mikor az ujságok megint nem hozták meg vigasztalását:

— Talán estefelé ellátogatok egy pár szerkesztőségbe.

Inkább csak azért mondotta, hogy feleljen valamit arra a néma részvétre, melyet a leánya arczáról olvasott le. De ahogy kimondta, már örült is ennek a véletlen sugallatnak. Hátha igazán csak véletlen az a feltünő mellőzés s az első látogatás el fogja oszlatni egész tépelődését! S a tehér téli délutánon csakugyan elindult, hogy föllátogat néhány szerkesztőségbe.

Lassan botorkált a széles uton és mindig halványabban piroslott feléje az a kicsi reménység, amit magának gyujtott. Ahogy a téli borulat leereszkedett, már csak akkora volt az a reménység, mint a nyulszem. Nem igen vezette a sötétségben. De azért csak sétált és elhaladt egyik-másik szerkesztőség előtt. Majd inkább a másikba látogat föl — gondolta mindegyiknél és sokáig nem tudta elszánni magát, hogy az egyikbe vagy másikba bekopogtasson. Valami szemérem dolgozott benne, amit az öregek inkább ismernek, mint a fiatalok. Ugy rémlett neki, hogy olvashatnak az arczáról s a szerkesztők az első szóra tudni fogják, hogy nem tudakozódni jött, hanem — kunyorálni. S egy kicsit mégis szégyelte magát.

Közben egészen ráesteledett. Eszébe jutott, hogy leánya talán türelmetlen is lesz, ha nyolcz órára sem lesz otthon. A leánya miatt aztán — igy hitegette magát — végre határozott s befordult az egyik szerkesztőség kapuja alá.

Abban a pillanatban valaki a karjába akadt és vonszolta, dühös lázzal:

— Ne menj fel . . . gyere haza édes apám . . .

A leánya volt. Valaki Kázmér ott, a kapu alatt, átkapta a leányt s szinte a szive dobogása is elállt, ahogy rászólt:

— Fönn voltál?

— Fönn.

Tovább nem mert kérdezősködni. A leány reszketett és nem lehetett tudni, a hidegtől-e, vagy a haragtól. De mégis inkább a haragtól. Mert az áruló nedvességen keresztül vad tűzben lobogtak a szemei és a teste remegésénél jobban remegett a hangja, mely indulatosan, szakadozva tört ki a melléből.

— Ne menj fel! Ezek nem emberek, vadállatok . . . Most megmondom, hogy már többször is fönn voltam. De te ne menj fel . . . Ne . . . Menjünk vissza a vidékre . . .

És reszkető indulattal, haragos elszántsággal vonszolta el Valaki Kázmért, aki tehetetlenül, szétrombolt álmokkal, öreges hörgéssel lódult ki a kegyetlenül hideg, téli utczára . . .

IV.

. . . Boronkay égő szemekkel nézett szét a kaszinó kis társaságán.

— Azt akarjátok tudni, hogy mi köze a Valaki Kázmér történetének az özvegy doktorné bolondságához? Van köze. Mikor az én barátom összeszedte a czókmókját s a leányával együtt vonatra ült, hogy visszabujjék a régi fészkébe, az éjszaka magányában nagyon erősnek és nagyon egykedvünek tetette magát. Még gunyolódott is önmagán, ahogy a fiatalok szokták. És ki tudta a leányból csalni, hogy mi vette ugy ki a sodrából, mikor a szerkesztőségekben járt tudakozódni. Bolondság. Nem is valami nagy dolog. Csak ugy véletlenül meghallotta, hogy a szerkesztőségekben milyen hangon beszélnek Valaki Kázmérról. Azt mondták róla, hogy nyugalomba helyezhetné már magát. Mit lábatlankodik még az ilyen vén szamár! . . .

Eldobta most már az ajándék-szivart, ugy mondta az öreg levéltáros:

— Vén szamár? Oh nem. Csak vén kecske és ő is megnyalta volna még a sót! Hiszen olyan könnyü a vén kecskét ilyesmibe ugratni . . .

Krónika II.

Pesti dolgok. 2.

— *máj. 18.*

A minap egy amerikai polgár a mi polgármesterünkhöz irt levelében nagyon kidicsérte a mi szép Budapestünket, s akadt jóízlésü ember, ki megbotránkozott ezen a vállveregetésen. Mégis, azt hiszem, a jóizlésnek ebben a pontban nincs igaza. Haragudhatnánk ilyesmiért, ha Budapest igazán világváros volna — de hogy nem az, noha minden talentuma megvan rá: ezt az ellentétet érezni szabad a jószemü idegennek, és ennek kapcsán olyasmit is szabad megtennie, amit másutt nem szabadna. De Mr. Story alighanem az egyetlen külföldi alattvaló, aki ily hizelgő levelet ir a mi városunk polgármesteréhez, mert a külföldi alattvalók rendesen egészen más tartalmu leveleket szoktak a mi városi vezéreinkhez irni. A legtöbb külföldi ugyanis nem mulatságból jár itt, hanem üzletből, s Budapestnek egyben már csakugyan világhire támadt: abban, hogy Belgrádon és Konstantinápolyon kivül sehol a pénzéhez oly nehezen nem jut az ember, mint Magyarország fővárosában. Értsék meg jól: a saját pénzéhez; a saját maga jogos és becsülettel megszolgált járandóságához. Magyarországon általában járja a szokás, hogy leköteleznek és boldoggá tesznek azzal, amihez tulajdonképpen minden szivesség nélkül jussom van; a mi hazánk az az ország, ahol az özvegyek öröm-könnyeket sirnak, ha megkapják azt a pár rongyos nyugdij-garast, amiért szegény uruk nemcsak dolgozott, hanem fizetett is, s egy kis hivatalnoknak rendes és néki kijáró előléptetésével itt szoktak a miniszter urak örökre lekötelezni négy képviselőt és három szerkesztőt. De mi ez ahhoz a szivességhez képpest, amivel minálunk Budapesten az iparosnak kezére járnak abban, hogy a számláit a városnál kifizessék! A jogásztól a ruha árát nem oly nehéz megkapni, mint a világ egyik legnagyobb vagyonu városától egy üvegezés árát. Nagyon gazdag ember legyen és nagyon sok százalékra dolgozzon, aki ki tudja böjtölni az ilyen hosszu időre való kamatozatlan befektetést. Aminthogy Tezeusz legyen és kellő számu Ariadnékkal ismerős, ki mikor végre hozzájutott az utalványához, hozzájut a pénzéhez is a mi hivatalaink labirintusain át!

Hiszen az régi dolog: minálunk a hivatal nem a közönség szolgálatára van, hanem hogy dirigálja a közönséget. A mi hivatalaink lomposságа és gorombasága annyira közmondásos; a mi adóügyeinkben a feneketlen rendetlenség s az ez ellen való tiltakozás teljes hiábavalósága annyira ismeretes, hogy most nem is erről akarok szólani. A közönség hibáiról beszélek, s ebben is a közönség hibás, mert mért türi ezeket a pasálkodásokat és rendetlenségeket? Ha másutt igy divnának az adó-sikánok, a közönség egyszerüen nem fizetne adót s passziv reszisztencziával keseritené a hatóságok életét mindaddig, mig ezek a disznóságok meg nem változnak. De nálunk? Nálunk mindenki engedelmes szolgája még a hivatali portásoknak is, és mig másutt a személyes szabadság egy-egy megsértését a rendőrkapitánytól a miniszterekig mindenki megkeserülné, minálunk a házmester és az utczasarki rendőr föltétlen ur a maga szemétdombja egész kerületén. Már nem is boszantó, már a mulatságba nő át, a mi rendőrségünk mennyire nem tud hová lenni ettől az ő rettenetes hatalmától. Egy tipikus kis esetben láttam ezt a szegény Munkácsy temetésekor az Andrássy-uton. A sarkon, ahová lenéztem, egy csomó repülő vállalkozó lajtorjákat állitott, melyekre asszonyok és gyerekek menten jogot is váltottak, hogy, ha már ott vannak a temetésen, lássanak is belőle valamit. Hát nem odajött a rendőr, hogy leparancsolja őket? Mi jogon? Miféle veszedelem fenyegette őket vagy kinek ártottak vele? Zavarja talán a nemzeti gyászt, ha látszik, hogy a nép is részt vesz benne, s ugy vesz részt, hogy mást is lát belőle, mint a szabadalmazott rendező urak háta közepét? De minálunk a rendőr ösztönszerüen keresi, hogy, mint a gonosz tanitó, hol zavarhatná meg a gondjaira bizott gyerekek örömét, mulatságát, érdeklődését vagy önállóságát, s nem azt keresi, hogy hasznára lehessen, hanem azt, hogy a hatalmát éreztesse vele. A baktertől föl egész a korona árnyékáig a mi közhivatalnokaink mind csupa káplárok, akik annyira csudálkoznak maguk is a részükül jutott rettenetes hatalmon, hogy minden perczben eleven huson akarják kipróbálni. S mi szegény közemberek türünk és nyelünk.

De nemcsak a hatóságoktól, hanem egymástól is. Hogy a budapesti lakos és polgár mi mindennel tudja a felebarátját keseriteni, arról nyugati embernek sejtelme sincsen. Hogy a szemetes kocsin kezdve, az üveges tóton folytatva, a szőnyegporolást beleszámitva, a lépcsőn játszó gyermekekről meg nem feledkezve s e kálvárián eljutva egészen az éjféli kocsma-muzsikáig, reggeli négytől másnap reggeli kettőig a budapesti embernek mi mindenben kell résztvennie, azon a réven, hogy nem süket, azt csak a jó isten tudja, ki az idegesek számára bizonyára külön könyvet tart, melyben a purgatoriumból előre levonja ezt a földi purgatoriumot. De az meg egyenesen ijesztő, hogy személyenkint is az egymás kényelmével mily kevéssé törödünk. Példa erre a villamos vasut, melyről a mi don't-os nevelőink mindig abból a szempontból irnak, hogy menynyire csuf az, ha az asszonyoknak nem engedjük át az ülőhelyet — de azt nem irják meg, mennyire csuf dolog, hogy a közuti kocsikon egyáltalában vannak állóhelyek, holott, az oldalfolyosó rendszerével ezeket egyáltalában el lehetne tüntetni. S én bizonyára imádom a hölgyeket s türök is értük egyetmást, de csak én tudom, miket gondolok, mikor fulladásig tele kocsikba nevetve és öklözve azzal a nyilvánvaló számitással tülekednek föl asszonyok, hogy az urak majd ugyis helyet szoritanak nekik, s már van is egy bizonyos állási és nézési módjuk, melylyel mindegyikük kipéczézi a maga áldozatát, hogy: neveletlen ficzkó, nem kelsz föl azonnal, nem látod, hogy hölgy van itt?! S elvben ez a fölállás nagyon egyszerü valami — de ajánlom a mi tisztelt illemtanárainknak, próbálják meg egyszer, mikor fiakkerre nem telik nekik, utazzanak villamoson a Károly-kaszárnyától a Zugligetig, s már a Fürdőutczánál lebbenjen föl a kocsira az a bájos angyal, akinek át kell engedniök a helyüket a legközelebbi háromnegyed órára, forró nyári délután, mikor az ember amugy is majd hanyatt esik a fáradságtól!

Persze, kamatostul fizetünk mindezekért a tisztelt hölgyvilágnak — még pedig, ki hinné, a szinházban. Évek óta nézem a Nemzeti Szinház premièrejeit, s évek óta esz a méreg — nemcsak a későn jövőkön, nemcsak a korán távozókon s nemcsak a ruhatár körül való háborúságokon és protekczios elsőbbségeken és kibuvásokon, hanem főképp a fölvonásközökben meginduló népvándorláson. Elvben gyönyörü dolog, hogy az egész szinház *egy* társaság legyen, melynek tagjai fölvonásközökben vizitelnek egymásnál. De gyakolatban ez vérlázitó, mikor, például, öt fölvonásos tragédiáknál ide-oda tizszer köll fölállanom és fölszedelőzködnöm, hogy az én tisztelt szmókingos szomszédom a szinház közepéről kiabálhassa a pajtásának: szeávusz Tibov! S ez az én: ez nem én vagyok, a ki magam is mászkálok, hanem az asszonyok, akiket ha beeresztettek a szinház földszintjére, kell valami olyan rendet csinálni, hogy ne kelljen, mint a Thorwachénak, minden perczben kverauszt állaniok az összes szmókingok előtt. A módja például az volna, hogy, mint Párisban és Londonban, a szükséges és lehetőleg rövidre szabandó fölvonások között legyen egy hosszabb szellőztető szünet, mely alatt mindenki fölkerekedik a helyéről s kivonul a folyósokra, a páholyokba vagy akárhová, köszön, eszik, látogat és flirtöl, de csakis ekkor és csakis ez egyszer, nem pedig minden fölvonás és változás előtt.

Mert páholyra nem mindenkinek telhetik, de arra már telhetnék, — ha szinházi ruhára egyáltalában telett — hogy ebben a nem utczára való öltözékben ne rendezzünk távgyaloglásokat. Mikor nemes Boroszló városán átrobogott a vasut, s reggel hat órakor frakkos embert gyalog láttam sétálni az utczán, ezen csak nevettem — de elszomorodom, mert a czifra nyomoruság szele csap meg, mikor hét vagy fél nyolcz tájt világos ruhás, belépős, csipkekendős és gukkeros asszonyokat gyalog látok végigtipegni az egész Belvároson, ki a Kerepesi-ut derekáig. Az a vigasztaló, hogy ez nem mindig szegénység, amin segiteni nem lehet, hanem izlés hija, amire van orvosság. Mert ha a mi tisztelt polgári hölgyeink kinevetik a pesti aszfalt-gigerliket, amért szmókingban és más szinü nadrágban büszkélkednek az Andrássy-uton, abban bizonyára igazuk van. De

mit gondolnak: asszony létemre nem ugyanilyen kis barbárságot követek el, ha nem a külön szinházi blúzt, de, például, a fehér ruhámnak a saját alja után sirva kivánkozó derekát elszakitom az ő természetes tartozékától, s más szinü szoknyához viselem szinházi blúznak? Ez a külömbség száz lépésről megismerszik, s vagy azt teszi, hogy az illető hölgy nem tud öltözködni, ami szomoru, vagy hogy tud, de megveti a közönséget, ami még szomorúbb, vagy hogy nem teszi föl az emberekről, hogy izlésük volna, ami a legszomorúbb, mert van benne valami.

Cicerone.

Gyp regénye.

(Olvashattuk azt a kalandot, amely Gyp asszonynyal megesett. A dreyfusardok elfogták, fogva tartották, ő megszökött. Szerény véleményem szerint Gyp asszony — ha nem vele történt volna az eset — a maga párbeszédes modorában a következő novellát irná a dologról.)

Politika.

I.

(Verőfényes májusi délelőtt. Martelné — 45 és 100 között — a verendán áll, kalapban. Martel ur, vén, elnyűtt arczu férjtipus, a hintaszékben ül s olvassa a Figaro tőzsdei tudósitását. A kert tele van nyiló orgonával.)

MARTEL: Elmégy?

MARTELNÉ: El, barátom. Maga örökösen a börzét olvassa. Nem törődik velem. Az éjjel is négy órakor jött haza, állitólag a klubból.

MARTEL: Ah! Micsoda éjszaka!

MARTELNÉ: Csak hivalkodjék vele. Szégyelhetné magát. A felesége várja, itt a tavasz, künn nyilik az orgona...

MARTEL: Ugyan kérem, hagyja már azt az orgonát. Az embernek nincs mindig kedve orgonálni.

MARTELNÉ (keztyüjét huzza): Jó, jó. Csak gorombáskodjék. Öt percz mulva már ugyse lát itt.

MARTEL (gunynyal): Talán ismét népgyülésre méltóztatik menni?

MARTELNÉ: Igenis, népgyülésre.

MARTEL: Köszönöm.

MARTELNÉ: Mit köszön rajta?

MARTEL: Nem is önnek köszönöm, hanem nekik, a népgyülésnek. Az ember hálával tartozik azoknak, akik levesznek a válláról egy gondot.

MARTELNÉ: Persze, én nyüg vagyok. Miért nem mondta ezt huszonöt évvel ezelőtt, amikor a zárdából kijöttem?...

MARTEL (a Figaroba néz): Hagyjuk ezt, asszonyom. Menjen a népgyülésre. Ott talán megtalálja azt, amit itthon hiába keres.

MARTELNÉ: Megyek is.

MARTEL: És ahogy itt a lapban olvasom, igazán érdemes politikát üzni. Dausset-ról azt irja, hogy herkulesi termetü ember...

MARTELNÉ: Ah, Dausset...

MARTEL: És Barilliernak szép bajusza van.

MARTELNÉ: Ah, Barillier...

MARTEL (leteszi a lapot): Hát csak menjen, asszonyom. Majd lesz szives beszámolni az eredményről. Eddig még semmi kilátás?

MARTELNÉ (sóhajt): Semmi.

MARTEL: Dausset nem nyilatkozik?

MARTELNÉ: Még mindig nem. De erős pártja van.

MARTEL: Sok szerencsét kivánok önnek, asszonyom. És jegyezze meg, hogy a politika hálátlan. Az ember legjobban teszi, ha még a szavazás előtt forszirozza ki a hálát. És ha a naczionalistáknál nem sikerül...

MARTELNÉ: Akkor?

MARTEL: Akkor... hisz a politika oly sok ingatagságot enged meg... akkor a dreyfusardoknál kell megpróbálni.

MARTELNÉ: Szemtelen. (Elmegy.)

MARTEL (ujra fölveszi a Figarot): Isten látja a lelkemet, hogy nagyon nagy sikert kivánok önnek, asszonyom...

II.

(Ugyanaz a verenda. Másnap, hajnali négy óra. Künn bizonytalan világosság dereng.)

MARTEL (a klubból jövet megáll, frakkban, czilinderben): Justine! Justine! Hol az a leány?

JUSTINE (a szobaleány. Bejön): Parancsoljon, uram.

MARTEL: Madame szobája üres. Még nem jött talán haza?

JUSTINE: Nem, uram.

MARTEL (félre, boldogan): Óh, ez a kedves, jó Dausset! Óh, ez a derék, kitünő Barillier!

JUSTINE: Parancsol még valamit?

MARTEL: Nem, elmehet. (Justine kimegy.)

MARTEL (leül a hintaszékbe): Ez a dolog ugy felvillanyoz, hogy még az álom is kiment a szememből. Madame reggel négykor nincs itthon. Madamenak, ugylátszik, beütött a politika. (Ugy tesz, mintha kezet fogna valakivel.) Köszönöm, Dausset ur. Köszönöm, Barillier ur. Mily nyugodt életem lesz ezentul...

(Az ajtó nyilik, s belép rajta Martelné, kuszált hajjal, egy-két horzsolással az arczán.)

MARTEL (nyugodtan): Negyed öt.

MARTELNÉ: Ah, barátom... édes barátom...

MARTEL: Honnan jön, asszonyom? A szavazás eredménye már az esti lapokban megvolt.

MARTELNÉ (egy székre rogy): Borzasztó, ami velem történt.

MARTEL: Mondja el. Bátran.

MARTELNÉ: Elraboltak.

MARTEL: És...

MARTELNÉ: Szemtelen. Elraboltak és bevittek egy szobába... Hárman voltak...

MARTEL: Ez sok.

MARTELNÉ: Egy derékaljat dobtak a szobába és...

MARTEL: Elég.

MARTELNÉ: Nem. Távoztak.

MARTEL: Mind a hárman?

MARTELNÉ (szomoruan): Mind a hárman.

(Kis szünet.)

MARTEL: Mindig mondtam, hogy nem érdemes politikával foglalkozni.

MARTELNÉ: Egy ideig vártam, de senki se jött. Dörömböltem, hiába. Végre egy lepedőt darabokra téptem...

MARTEL: Hisz azt mondta, hogy csak derékalj volt...

MARTELNÉ: Hát hogy képzelhet derékaljat lepedő nélkül?

MARTEL: A politikában semmi se lehetetlen.

MARTELNÉ: Szóval összekötöttem a darabokat, a végét az ágy fejéhez kötöttem...

MARTEL: És ezt ön mind derékaljnak nevezi?

MARTELNÉ: ... és leeresztettem az ablakon.

MARTEL: Erre fölmászott Dausset.

MARTELNÉ (sóhajtva): Dausset nem mászott föl. Én lemásztam.

MARTEL: Hallatlan. Lenn várta egy dreyfusard.

MARTELNÉ: Nem várt senki.

MARTEL: Gazemberek.

MARTELNÉ: És igy kerültem haza.

MARTEL (dühösen): A jövő választásnál ellenük fogok szavazni! A nyomorultak még a családi élet nyugalmát se kimélik!

MARTELNÉ: Fáradt vagyok.

MARTEL: Ugyan, asszonyom, ne szomorkodjék. Talán a jövő választásnál sikerül.

MARTELNÉ: Nekik?

MARTEL: Nem. Önnek.

Vessző.

Ha százszor . . .

Ha százszor esküdném, hogy nem szeretlek,
Százszor szegném meg ujra eskümet,
Százszor csalnám meg szégyenkezve, gyáván,
A hamis esküt boszuló eget.

Százszor dőlnék a kebeledre ujra
Száz csókot adnék égőt, édeset,
És felocsudva boldog mámoromból,
Százszor siratnám gyengeségemet.

Erdős Renée.

Budapest.

(Regény.)

Irta: **KÓBOR TAMÁS.**

(Folytatás.) 20

4.

Egy hang nem jött a torkába, köny nem szökött a szemébe. Állt az ablak mellett s a fáját ellepő porba irta az ujjával: gazember, gazember, gazember.

Aztán leroskadt a székre és magába mosolygott. Ugy, mint aki valami igen ravaszat eszelt ki, amivel a másikat alaposan megtréfálhatja. Érzés, gondolat azonban nem volt benne. Csak ijesztően sápadt volt az arcza, nehány percz alatt megnyult, beesett, megvénült. Végül pedig már fütyülni is kezdett. Amikor magában volt és leste a szerelmes urát, sokszor fütyülni szokott.

— Elment már, édes? — szól mögötte Deméndy és elébe toppan. Majd megijed:

— Édes, te beteg vagy! Az istenért mi lelt?

Az édes nem szólt, hanem hirtelen zsebébe dugta a levelet, melyet addig önfeledten balkezében gyürögetett.

— Édes — kiáltja nyugtalanul Deméndy és át akarja fogni.

Az asszony kaczéran kisiklik a karjából és a pálma mögé bujva nevet.

— Kis gonosz — mondja most már vidáman az államtitkár — hogy rám ijesztettél!

A kis asszonyka pedig, aki soha egy pillanatra sem rejtett semmit az ura előtt, aki nem is sejtette, hogy lehet másnak látszani, mint amilyen az ember: most őrületes gyönyörüséget talált abban, hogy ámitsa, bolonditsa az urát. Játszik vele, mint a macska az egérrel, csalja, ahogy az csalta őt. Nem is érte föl észszel, hogy életének most pecsételődik meg a tragédiája, a szeme beteges pajzánsággal rácsillant az urára, ajka eltorzult mosolyra állt, igy mondta:

— Igen, komédiáztam, ugy-e, jól tudok komédiázni?

És az ember nem vett észre semmit, nem látta, hogy egészen más asszony ingerkedik most vele, mint akit egy félórával ezelőtt itt hagyott. Elhitte, hogy a feleségének játékos jó kedve van és ezt jó jelnek vette. Nem történt semmi baj — mondta magában s maga is boldogan, könnyedén szökött a pálmához, ahonnan Olga egy macskaszerü szökkenéssel a zongora alá bujt.

— Kis gonosz — kiált rá vigan Deméndy — nem bujsz elő? Hármat olvasok, ha akkor meg nem adod magad . . .

— Soha! — kiáltja Olga oly elhatározott hangon, mely minden idegent megdöbbentett volna.

— Ha akkor sem bujsz elő — ismétli Deméndy jókedvüen — utánad bujok. Végre is, elférünk mi a zongora alatt is.

— Meg ne próbáld — kiáltja vissza Olga és átmászik a zongora sarkába, ott fölegyenesedik, ugy mereszti lázban égő szemét az urára. Ez egészen elkapatva az örömtől, hogy az ideges jelenet, melyre készült, igy szépen elmaradt, olvasni kezdi:

— Egy . . . kettő . . . három . . .

— Hozzám ne nyulj — sikoltja most Olga és kicsi kezével mellbe löki az urát. Ugy áll aztán ott és nézi a megdöbbent embert, üvegesedő szemmel, hitetlenül. Elvesztette az összetartozóság érzetét önmagával, szinte azt várta, hogy az ura meg fogja neki mondani: micsoda idegen asszony lökte most mellbe!

— Ne bolondozz, édes — szólt most ez kissé száraz hangon — bujj elő és mondd el: mi történt. El van intézve a mama dolga?

Olga állt a szoba homályos sarkában, ugy nézte az urát. Milyen tiszta, becsületes arcz, hogy tud a szemébe nézni! Meg is ingott a hite: hátha hazudik az a levél, a mamája, a szeme, az egész világ! Lehet-e igy állni a feleség előtt, akit megcsalt?

Hirtelen előbujt.

— Nos, el van intézve? — kérdi Deméndy ismét és a feleségéhez lép.

— El — mondja ez fás hangon és leül a zongora mellé s végig futtatja rajta az ujjait. Ugy fordul hátra s hanyagul kérdi:

— Mondd csak, Miklós, szép leány az az Éva?

Ugy akart volna az urára nézni, látni az arczát, megtudni, milyen hatást gyakorol rá ez a kérdés, de félt, szörnyen félt és nem tudott megfordulni. Ha most ránéz, rögtön vége az erejének, pedig ugy érezte, ezt a jelenetet végig kell élveznie, ez az utolsó élvezete ebben az életben. Mintha csak muzsikáról volna szó, ugy jártak tovább ujjai a billentyükön, ugy, hogy Miklós, akinek elállt a szive verése, már azt hitte, hogy halluczinált s elképedve kérdezte:

— Mit mondtál?

— Azt kérdeztem, hogy szép leány-e az az Éva? — ismétli Olga s most maga is elbüvölve lehanyatlik a két karja s a feje hátra csuklik, hogy majd hanyatt esik le a kis zongora-székről.

Deméndy egészen elvesztette az önuralmát. A szája megnyilt, a szeme kidülledt, arcza halálsápadt volt, ugy bámult a látszólag egészen egykedvü asszonyra: mindent tud, gondolta magában, szegény édesnek vége.

— Éva — dadogta végül — mit tudsz te Évaról?

— Ugyan, Miklós — mondja Olga szinte vidáman — minek titkolnád előttem? A feleségnek bátran beszélhetsz a szeretődről, ugy illik ez a mi világunkban.

Deméndy még jobban összezavarodott. Ugy állt ott, tehetetlenül, kinos ügyefogyottan, szinte szánalmasan. Szegény Olga hangosan fölkaczagott és becsapta a zongorafödelet.

— Házasságtörő — rebegte aztán iszonyodva és összeborzongott.

Deméndy most megemberelte magát. Vége, gondolta magában, hát legyen vége.

— Ezt jól csinálta anyád — szólt remegő hangon — nagyon jól csinálta. De én nem adom meg magamat, ma még urad vagyok és parancsolód és mint ilyen, kérdem: szabad-e valakit elitélni, anélkül, hogy meghallgattad volna?

— Ne hazudj — kiáltja most Olga irtózó hangon — nézd, itt a bizonyiték, mielőtt hazudnál, lásd, hogy hiábavaló.

És odadobta neki a levelet, melyet Deméndy soká olvasott, anélkül, hogy értette volna. Végre megértette. Összecsikorgatta a fogait. Szamár, gondolta magában, éppen az első becsületes lépés lett a vesztem. Minek siettem vele? Ha még egyszer megcsalom, nincs semmi baj!

— Ugy, tehát elfogják a leveleimet — mondotta végül — de ha már ennyire vagyunk, tán láthatod éppen ebből a levélből, hogy szakitottam vele. Hallgasd meg legalább a mentségemet.

Olga összecsapta a kezét.

— A mentséget — ismételte — a mentséget! Hát van erre mentség?

— Van — mondja most már Deméndy, aki visszanyerte önuralmát. — Édes, amikor most remegve és félve és kétségbeesetten mentegetni akarom magamat, nem magamért teszem, hanem teérted, szegény gyermekem, hogy visszanyerjed a nyugalmadat. Én . . .

— Meg vagyok gyalázva — mondja Olga mind emelkedőbb hangon — be vagyok mocskolva, nem élhetek ezzel a testtel, uj testet szerezz, uj testet szerezz.

És most kitört belőle a zokogás, ledobta magát a földre és csapkodta öklével a mellét. Mikor Deméndy le akart hozzá hajolni, valósággal fölorditott és védekezett a kezével. Az embernek megfagyott a vére és nem tudott mihez fogni. Neki is könny gyűlt a szemébe — ó, nem magát siratta, hanem igaz, belső fájdalma ennek a szerencsétlen gyermeknek a marczangoló szenvedését illette, melyet szivesen váltott volna magára bármily áron.

Letérdelt melléje, hozzáérni nem mert, ugy sirta lelkébe beczéző, csitító, szerelmes szólongatásait.

— Hallod-e édes? A te bünös uradat, aki most inkább szeret, mint valaha. Aki mindig szeretett, mert minden hazugság volt, csak ez az egy nem. Az ember ha csalja is a feleségét, azért szereti. Nézz rám, mert mégis megérdemlem. Odaadnám az életemet, hogy ne történt legyen meg, ami megtörtént. Édes, drága édes, kicsi édes, egyetlen, szerelmes kicsi feleségem.

Az asszony hallotta-e, nem-e, bajos megmondani, arczczal feküdt a padlón. Kicsi testén végigfutott a borzongás, amint magába akarta szoritani zokogását. Hátra intett a kezével: el, el, de Deméndy egészen meg volt törve, ott maradt mellette és egyre kérte, kérlelte, mindhiába.

Egyszerre megmerevült az asszony. Mozdulatlan maradt, mintha halott volna. Deméndy gondolta is, hogy meghalt és fölorditott:

— Édes! — kiáltotta és magához forditotta az asszony arczát. Nem volt abban egy csöpp vér sem. A szeme pillája le volt csukva, lélegzetét sem igen érezte, de arczán rángatództak az idegek, csak idegeiben élt már. Deméndy hangos siratással emelte a karjaiba és végigszaladt vele a szobák során, ráorditván a megriadt cselédekre, akik estélire rakosgattak:

— Orvost, orvost! A bárónét!

Lefektette a hálószoba pamlagjára és csókolgatta, meg könyeivel áztatta a halottas arczocskát. Megbontotta a ruháját, lefejtette róla czipőit s ágyba akarta fektetni, mikor belépett Kömleyné. Határtalan düh fogta el, szerette volna széttépni ezt az asszonyt, aki most is, noha gyorsabban lélegzett, hideg és fehér és büszke volt, mint mindig.

— Ez az ön műve — kiáltott rá és feléje rázta az öklét — gyönyörködjék benne!

Kömleyné odalépett az ágyhoz. A leánya arczát nézte, majd Deméndyt. Mintha benne is mozdult volna valami.

— Orvost — hebegte — küldött orvosért?

Az orvos is belépett. Egy pillanat alatt a jól nevelt uri emberek elsimitották az indulatuk külső jeleit.

— Nagy izgalom érte — magyarázta Kömleyné — összeszólalkoztak az urával, hiszen tudja doktor ur, milyen érzékeny a gyermek az ilyesmikben.

Az orvos tudja. Megvizsgálja az asszonyt, akinek a teste lassankint fölenged lázas konvulsiókban és fejét csóválja.

— Idegláz — mondja — alighanem idegláz — és elővesszi a morfiumtüjét. — Egyelőre egy kis injekczió, méltóságos báróné, aztán nyugalom, csak nagy nyugalom.

Az injekczió megteszi a hatást. Olga magához tér és Deméndy óvatosan elhuzódik az ágya mellől. A beteg egy darabig révetegen néz körül, aztán eszébe jut minden és magához szoritja az édes anyja fejét.

— Ne hagyj el — rebegi — mama, ne hagy el — hiszen ugyis meghalok.

— Nyugalom, nyugalom — inti az orvos és azt hiszi, ezuttal is kedvesnek és elmésnek kell lennie. — Lássa, méltóságos asszony, igy jár az, aki összevész az urával. Ki kell békülni, ki kell békülni, akkor nem kell se doktor, se patika.

Olga értetlenül nézi a rettenetes embert, aki ezt mosolyogva, sőt közbe nevetve tudja mondani. Aztán hideg borzongás járja át a testét és visszahanyatlik.

— Maradj itten — rebegi még és fejére huzza a takarót.

— Most már jó — véli az orvos — el fog aludni és az a fő. A nyugalom.

HETEDIK FEJEZET.

Jani.

1.

A Dermák-családban megint olyan volt a hangulat, mintha halott volna a háznál. Baljóslatu csönd, rideg némaság, az egyik nem akart, a másik nem mert szólani. A Sárika eltünése volt a bevallott ok, de nyilván mindegyiknek volt külön-külön is baja, melyet a másik nem sejtett. Dermákné, akit az utóbbi hónapok jóléte kissé felviditott, most ismét borusan ül az ablak mellett és himez. Adja a szigorut, aki ha szóra nyitja a száját, csak Sáriról beszél, mondván:

— Felfordulhat miattam, semmi közöm többé hozzá, ha ma visszajönne, kirugnám. Szégyent hozott a családra.

Éva elhuzza ilyenkor a száját, de nem szól. Dermákné pedig sokszor ejt sirató könyet a kisebbik leányáért s vigasztalgatja magát: hátha szerencsét csinált. És himzés közben, meg mikor nem tud elaludni, képzeleg, hogy majd csak egyszer megáll a négylovas hintó a kapu előtt s bejön Sári és azt mondja, hogy ő herczegnő. Megesett már ilyesmi.

Jani egészen megvadult. A szegény fiunak kettős baja van. Beállt a vakáczió és elvesztette a leczkéit is, Bellágnét is. A szép asszony megcsókolta, aztán hátba vágta és azt mondta:

— Kedves Jani, most már eléggé ki vagyok művelve, ezentul mulatni fogok és nem tanulni. Holnapután utazom.

És Jani, aki otthagyta ennél az asszonynál a lelkét, a hitét, meg az ártatlanságát, nem tudott semmit se szólani, ment, mint az elbocsájtott cseléd. Semmi jogát nem érezte, semmi hitványságot nem vetett az asszony szemére. Az egész csak arra való volt, hogy a tanulás mulatságosabb legyen. Nem csoda! Bellágné hány helyet hagyott igy ott, tizennégy napi felmondással, ahol ugyanazt a szerepet játszotta, mint ő nála ez a szegény diák.

Kant nem került többé elő. Nem birta el az otthoni levegőt. Dolga nem volt, egész nap kódorgott és későn jött csak haza. Nem törődött vele senki. Barangolásaiban mindegyre csak Sárira gondolt. Ami keserüség Bellágné miatt benne összegyűlt, azt mind Sárira forditotta. Rá kell akadni erre a teremtésre, a vérével lemosni a család szégyenét. Naphosszat barangolt az utczákon, a városligetben, este pedig végigjárt mindazokon a helyeken, ahol Évával járt az éjszakai hajszánál. Megállt a fényes ablakok mellett és belekémlelt a tivornya-helyekre, ahol sok különös dolgot látott, ami első izben megijesztette, aztán megundoritotta, végül pedig gyűlöletet keltett benne minden iránt, aki szoknyában jár.

Sárikát sehol se találta. Nem is kereste ugy, hogy ráakadjon, csak kereste. Ugy érezte, mintha ezentul ez volna a rendes foglalkozása: ezért született, ebben fog meghalni. Tanulmányaira, jövőjére már nem igen gondolt. A bizonyitványán különben meglátszott már mindez: az eddig legjobb tanuló az utolsó félévben a negyedik helyre sülyedt. Majd jövőre még lejebb fog sülyedni, az érettségin pedig — megdobbant a szive, mikor erre a legsulyosabb próbára gondolt — meg fog bukni.

Utczai barangolásaiban sokszor találkozott Évával is, aki mintha nem vette volna észre. Hogy szerette, hogy imádta ezt a fölséges, bánatos Évát. Mégis olyan szurást érzett a szive tájékán, mikor az Éva társaságára fordult a figyelme. Olyan kifestett és kiöltözködött hölgyekkel járt, mint aminőket az éjjeli kávéházakban szokott látni. Sőt egyikben, másikban rá is ismert az Éva barátnőire. Micsoda szomoruság! Éva bizonyára nem tudja, mi fajtákkal érintkezik. Különösen a Webstonné barátsága nyugtalanitotta. Ezt a hölgyet egy este a városligetben látta, a hattyu-szigeten, amint egy fiatal ember ölében ült. Megismerte, világosan megismerte, hangjáról is. Pedig férje van neki. Ezt Évának meg kellene mondani. Egy párszor próbálta is, de a szegény fiunak csak befelé voltak elhatározásai. Kifelé gyámoltalan és gyáva volt.

Mégis egyszer kibökkentette.

— Nem kellene vele menned Éva — mondotta mikor a gangon ültek.

— Miért nem?

— Nagyon tisztességtelen asszony — mondja elpirulva.

Éva pedig hidegen ránézett és azt mondta:

— Az olyan éretlen kölyöknek nem szabad ilyesmit észrevenni. Szégyeld magad!

Jani szégyelte is magát, a föld alá sülyedt volna, igy csak bement a szobába, lefeküdt és gondolta: aludni jó, jó volna mindig aludni.

Egy délután, egyóra tájt, egy miniszteriumbeli szolga jött, Évának szóló levéllel. Dermákné mélyen bókolt az ember előtt, tensurnak szólitotta és le akarta ültetni. Éva közömbösen bontotta föl a levelet, azt gondolta: bizonyosan ma akar találkozni, hát jó. Aztán elolvasta, elpirult és elhalványodott.

— Jól van — mondta hangtalanul. Dermákné kikisérte az ajtón a szolga urat. Éva megsemmisülten roskadt magába, de mire Dermákné visszatért, már fölegyenesedett, fölkelt és öltözködni kezdett.

— Deméndy irt? — kérdi Dermákné.

Éva nem felel.

— Mit ir? — kiváncsiskodik tovább az assszony és szeme odaszegződik a papirosra, melyet Éva az asztalra ejtett.

— Semmit — mondja Éva durván és a tárczájába gyüri a levelet. Jani csak nézi, ő érti, hogy ez a levél valamit jelent, de nem mer szólani. Az Éva határozott, gyors öltözködésén meglátja, hogy nagy akarat működik nénjében, valamit tenni akar. Mikor elkészült, szó nélkül akar elmenni.

— Mikor jösz? — kérdi még mindig a kiváncsiság hatása alatt Dermákné.

— Nem tudom — mondja az mogorván.

— Ha találkozol vele, mondd neki, hogy tiszteltetem.

— Köszönöm — mondja Éva ideges haraggal és elperdül.

A fiut megütötte az anyja szava: ha találkozol vele. Deméndyről van szó. Dehogy gondolt volna rosszat a nénjéről, meg erről az ideális emberről, de olyan különös volt, hogy az anyja, mikor leánya levelet kap, tiszteltteti az illetőt és oly magától értetődőnek találja, hogy hozzá megy.

— Mama — szól nyugtalanul — mért gondolod, hogy Éva most Deméndyhez megy?

— Hát tőle jött a levél — mondja az anyja — nem láttad, hogy miniszteri szolga hozta?

— Igen — mondja Jani — aztán hol találkozik vele Éva? A lakására megy?

Dermákné elnémult, zavarba jött. Ezt a kérdést sohse vetette föl magában, most szégyelte magát a fia előtt.

— Tudom is én — szólt végül.

Majd jó tiz percz mulva, mialatt Jani nyugtalanul keresett magában valami után, ami formát és irányt adhatna érzésének, ujból szólt, hogy a fiu fölriadt.

— Bizonyosan a hivatalban, hiszen házas ember, nem fogadhatja a lakásán.

Jani fölczihelődött, elment ő is.

— Soká ne maradj — kiáltja utána Dermákné — nagyon sokat kódorogsz mostanában.

Jani lehajtott fővel ballagott le a lépcsőn. Érezte, hogy ma *valahova* kellene mennie és tanakodott: hová? Éván járt az esze, aki most Budára ment, a miniszteriumba. Ha volna két krajczárja, utána menne, hátha szüksége lesz rá? De nem volt. Hátha utol érhetné? Aligha. Éva ebben a melegben bizonyára kocsiba ült, mert Évának van pénze. Honnan? Van. A nénjével szemben nem kutatott, benne hitt, s az isten felől sem kérdezi, hogy honnan való.

Mégis a város felé ment, végig az Andrássy-uton, a Dunához. Lement a vigadó-térbeli propeller-állomáshoz: hátha ott van? Majd fölment a Lánczhidhoz és irigykedve nézett azokra, akik két krajczáron megválthatják az átjárás jogát. Eszébe jutott, hogy ha felkerülne a vasuti hidhoz, ott ingyen átmehetne. De mikor érne akkor föl a várba?

(Folytatjuk.)

Régi nóta.

A biróék udvarában lakodalmat laknak.
Az alvégen egy kis lánynak koporsót faragnak . . .
Oda hallik a legények víg kurjantgatása,
S átzokogja a fejszének fájó csattogása . . .

Közönséges, ütött, kopott, réges-régi nóta!
Muzsikálják lépten-nyomon ezredévek óta!
De a hányszor egy hű szív ég halálra a lángon:
Egy Istennel van kevesebb ezen a világon! . . .

Balla Miklós.

Berzsenyiék lóversenyen.

(Pont fél négy; a nyergelőnél. Odafenn a második versenyre csöngetnek. Elza *Vittoria Colonná*-t nézi, akit egy istálló-fiu mosdat. Angol nyelven kérdéseket intéz a kis cseh ficzkóhoz, pusztán azért, hogy a körülötte álló bámész kereskedő-segédek ne értsék, hogy mit beszél. Egyszerre megjelenik Héthársyné.)

HÉTHÁRSYNÉ: Hogyan, kedvesem, ti itt? Én azt hittem, hogy még Abbaziában vagytok!

ELZA: Ó, édesem, mi most nem vagyunk sehol. A Kovácsban vagyunk. Kocsmából ki, kocsmába be. Nagyon elzüllött családi életet élünk. A szegény mama...

HÉTHÁRSYNÉ: Csak nincs valami baja?

ELZA: Nincs, de ő már, szegény, Ischlben van, s nagyon szomoru leveleket ir onnan. Tudod, nem akart velünk maradni; őt nem érdeklik a versenyek, ami érthető, mert husz év óta nagyon sok versenyt kellett mitmacholnia. Szóval, ő már bevonult Ischlbe, fájdalom, nagyon korán, mert ott iszonyatosan fázik. Azt irja, valahogy oda ne vigyük a szegény papát, mert a szegény papa ott megfagy.

HÉTHÁRSYNÉ: Ti csak a versenyek után mentek oda?

ELZA: Az alagi dij után. A papa föltétlenül tart rá, hogy az alagi dijnál mellette legyek, s azért Blanka velünk is marad addig, a papa kedvéért. Tudod, az őszszel, mikor egyedül flangáltunk Bécsben a papával, s csak a Fröhlich kisasszony gardirozott bennünket, mindenféléket kezdtek pletykálni a szegény papáról. Persze, Bécsben senki se tudta, hogy a leánya vagyok.

HÉTHÁRSYNÉ: E szerint már régen megjöttetek Abbaziából?

ELZA: Abbaziát már el is felejtettük! Különben roszszul éreztük ott magunkat, különösen a szegény mama nagyon sokat szenvedett a hőség miatt. Mi most Rómából jöttünk.

HÉTHÁRSYNÉ: Mit csináltatok Rómában?

ELZA: Nagyon melegünk volt. Pardon, édesem, azonnal, csak a számokat jegyzem fel . . . (A nyergelővel szemben lévő táblán kiperczegtetik a lovak számait.) . . . 3. ez Gilchrist, 5. ez Wilton, 6. ez Bulford, 11. ez Cleminson,... 19. vajon ki ül ezen? . . . 23. . . . ez a mienk . . . Igen, mondom, Rómában nagyon sokat szenvedtünk a hőségtől. Azt hiszem, volt nap, hogy legalább 39 és fél kiló volt árnyékban... akarom mondani: fok, nem kiló. Arra gondoltam, hogy *Mitugrász* 39 és fél kilóval veszedelmes lehet... Egész nap a templomokban legyeztük magunkat, mert nem tudtunk mit csinálni. Vagy két hétig tartott ez az állapot — képzelheted, mit tesz az két hétig kalandozni Olaszországban a mama asztmájával — aztán felpakoltunk és haza jöttünk, szammt Mamá . . . Most aztán, képzeld ezt a mispotályt: a népek közül ki Abbaziában maradt, kit magával vitt a mama Ischlbe. Ugy élünk, mint a diákok.

HÉTHÁRSYNÉ: De hát mért mentetek Rómába?

ELZA: Abbaziában elkezdett esni az eső, jött a bóra, s azt hittük, hogy Rómában szép idő lesz. Különben is, a mama egy idő óta mindig a halálról fantáziál, s a fejébe vette, hogy ő nem akar meghalni a pápa áldása nélkül. No és jött ez a zarándoklat; a papának eszébe jutott, hogy egyszer már nekünk is részt kell vennünk egy zarándoklatban, mert különben nem tudom miket képzelnek felőlünk, és top, megindultunk; láttuk a magyarokat is.

HÉTHÁRSYNÉ: No, és ő Szentsége fogadott benneteket?

ELZA: Külön nem fogadhatott, éppen a zarándoklat miatt; egy kisebb társasággal voltunk nála, egy órával Lónyayék után. De a papa több biborossal tanácskozott a magyarországi helyzetről. Nagyon sok olvasót hoztunk haza, persze megáldottat, neked is egy szépet, pedig csak tiz centesimibe került. A papa vagy tizezer darabot akart venni, mert ez igen terjeszti a vallásosságot a nép között. Sajnos, egy nagy boszuságunk is volt. Tivoliban a kocsink egy kanyarodónál szembe került az Esterházy Mancsiné kocsijával, Blanka köszönt, s a Mancsiné ugy tett, mintha nem látna bennünket.

HÉTHÁRSYNÉ: Ó bizonyára nem látott benneteket. A Pepsa nem olyan, nincs abban semmi póz. De à propos, Blankuczi, hol van hát?

ELZA: A tribün alatt hagytam Rejtvényijével, most ez a legujabb bogara. Különben a Miskának is ott kell lennie.

HÉTHÁRSYNÉ: Te ugy jársz-kelsz itt, mint egy kis jockey.

ELZA: Hát, tudod, ez az a hely, ahol a legotthonosabb vagyok. Különben a papa hitt félre, hogy beszéljük meg Lightwood-dal, ne plöndzsöljük-e meg *Vittoria Colonnát*, s aztán elszaladt, nem tudom hova.

HÉTHÁRSYNÉ: De milyen melegen vagy öltözve! Nincs terhedre ez a ruha?

ELZA: Tegnapelőtt könnyü ruhában jöttünk ki s a második verseny után haza kellett küldeni a bundáinkért! És ezt mérsékelt égövnek nevezik! De menjünk fel, már viszik a lovakat. Nézd, ez itt *Kente Fente Sárika.*

HÉTHÁRSYNÉ: Hát ez a másik?

ELZA: A melyiken Clemi ül? Ez *Wotan.*

HÉTHÁRSYNÉ (menetközben): Nincs valami jó tiped mára?

ELZA: A kétéves handicapban a névtelen kancza. Apja *Galaor,* anyja *Hajfürt elrablása.* Ez ki van eresztve. Hacsak a start-gép keresztet nem huz a számitásomon. De adok neked egy jó tanácsot. Egy krajczárt se tégy a mi lovainkra. Ezek máskor se jönnek be, de most pláne auszer form vannak.

HÉTHÁRSYNÉ: Fut lovatok ebben a versenyben is?

ELZA: Igen, a 23-as. *The Winner.* Azért hivják *The Winner*nek, mert soha se nyer.

HÉTHÁRSYNÉ: Nem bizol benne?

ELZA: Szó sincs róla. Tégy a *Linczi fiu*ra, az a legreálisabb tét. De, végre, itt a papa!

HÉTHÁRSYNÉ: Az ám, a jó Berzsenyi!

BERZSENYI PAPA. Báróné! . . . (Félre inti Elzát.) No?

ELZA: No?

BERZSENYI PAPA: Mit gondolsz?

ELZA: Mit mondott Lightwood?

BERZSENYI PAPA: Azt mondta, hogy *Vittoria Colonna* köhög, s hogy *Wotan*nak sok a chance-a. Ugy vettem észre, hogy ő, titokban, *Wotan*t fogadta. No?

ELZA: Tudod-e, hogy *Mitugrász* 39 és fél kilóval veszedelmes lehet?

BERZSENYI PAPA: Nagyszerü! Micsoda szemed van! Az imént véletlenül rájöttem, hogy *Mitugrász*t az utolsó pillanatban plöndzsölni fogják. Tudod, a két jó orru fiu. No, mit gondolsz?

ELZA: Akkor hát ne várd meg, mig az od-sza leesik. Tégy nekem is egy százast. Azt hiszem, most még hatszorost is kapsz rá. *Linczi fiu* heisz favorit. Pá!

BERZSENYI PAPA: Pá! (El.)

ELZA (Héthársynéhoz): Bocsáss meg, de . . .

HÉTHÁRSYNÉ (aki ezalatt az igazgató-jelöltjét protegálta egy öreg grófnál): Kérlek, magától értetődik. Ti nem mulatni jöttetek ide. De nini az én Blankám!

BLANKA: Báróné, te itt vagy! . . . kérlek, engedd meg, hogy bemutassam Rejtvényi urat. (Rejtvényi szalutál.)

HÉTHÁRSYNÉ: Jó. (Kegyesen biczczent egyet a fejével.) Mire tettél?

BLANKA (sugva): *Kente-Fente Sárikára*. Ez a jockeyk titkos tipje. Rejtvényinek egy pinczér, aki a jockeyk legjobb barátja, elárulta, hogy a jockeyk ma ezzel a lóval egy nagy coup-t terveznek. Te még nem tettél? Rejtvényi, menjen, s tegye meg a bárónénak . . . melyiket akarod? (Az emberek össze-vissza szaladgálnak; a totalizatőr gépei csattognak, a bookmakerek kiabálnak, jegyeznek, irnak, törölnek, s odakünn, az ezerhatszáz méteres startnál, egy ló magában röhög.)

ELZA (messzelátóval nézi a lovakat): *Mitugrász* nyugodt. . . Jesszusom, start! (Csöngetés; a lovak beszaladnak, s az emberek kiabálják a lovak neveit. Egy végre elszalad a birói páholy előtt, nyomában a többivel. Általános elszörnyedés: *The Winner!)*

BLANKA: Micsoda ló az? Melyik? A 23-as? Melyik a 23-as?

ELZA: A miénk!

BLANKA: *Kente Fente Sárika?*

ELZA: Nem, *The Winner,* a papa lova! Istenem, Istenem, a papát meg fogja ölni az öröm! . . . Gyere, keressük meg, mert félek, hogy valami baja lesz az izgatottságtól! Ó hála Istennek, nem lett rosszul, ott áll! . . . Papa, kedves papa! (Apjának a keblére borul.)

BERZSENYI PAPA (örömtől ragyogó arczczal, diadalmasan, a hogy Napoleon állhatott volna Austerlitz után): No, ugy-e, mit mondtam mindig?!

Ygrec.

Kedves hibák épp ugy vannak az emberben, mint kiállhatatlan előnyök.

*

A nő el tudja titkolni szerelmét, de a gyűlöletét nem.

*

Szerelemmel mulik az idő, s idővel mulik a szerelem.

*

Lankadhat fokonként a szerelem, de egy percz nem adhat halált neki.

INNEN-ONNAN.

♁ A kegyelmes ur sziporkái.

Félhivatalosoknak kézirat! *Utánnyomás tilos.*

Széll Kálmán ő exczellencziája csakugyan végrehajtja azt az elhatározását, hogy a humor virányain is lepipál minden eddig lepipálatlant. A kegyelmes ur kitartóan sziporkázik és ötletkéinek pajzán forrása vigabban bugyog, mint valaha. Méltóztattak olvasni e héten mind a huszonhárom félhivatalos ujságban, mit lövellt a kegyelmes ur elmés elméje a Körber miniszterelnök karzati látogatása alkalmából a tisztelt Házban. Bartha Miklós a látogatás után ugyanis a legbájosabb mosolyával igy szólt Széll Kálmánhoz:

— Voltam szerencsés hódoló tisztelettel látni kegyelmes uram, mint kegyeskedtél udvarolni Körbernek.

Ő exczellencziája finoman elmosolyodott és igy szólt:

— Ő jött énhozzám, tehát nem én udvarolok neki, hanem ő nekem.

Huszonhárom félhivatalos konstatálja, hogy a páratlan elmésség viharos derültségre villanyozta a zordon honatyákat és kétségtelenül viharos derültségre fogja villanyozni a nem éppen jókedvü hazát is. Miután pedig a nemzet elleni vétek volna, ha a kegyelmes ur sziporkáinak csak egyetlen egyike is elveszne, megbiztuk egy jófülü emberünket, hogy ezeket szedje össze. Emberünk e héten a következő sziporkákat gyüjtötte össze.

*

Széll Kálmán szerdán sietve tartott a folyosón keresztül a miniszteri szoba felé.

— Jó reggelt kegyelmes uram! — köszönti *Molnár* Jenő.

A miniszterelnök ajkára finom mosoly ül és minden gondolkodás nélkül vág vissza:

— Ha jó, edd meg.

A folyosón viharos derültség hullámzott végig a pompás riposztra.

*

Széll Kálmánt elfogja a folyosón egy honatya.

— Hogy aludtál kegyelmes uram?

A miniszterelnök ajkára finom mosoly ül és minden gondolkodás nélkül vág vissza:

— Ki mint fekszik, ugy alszik.

A folyosón viharos derültség hullámzott végig a pompás riposztra.

*

Széll Kálmánhoz borusan szól *Holló* Lajos:

— Esik az eső kegyelmes uram!

A min. eln. ajk. fin. mos. ül és mind. gond. nélk. mond.

— Azért esik, mert létrán nem jöhet!

A foly. vih. der. hull. vég. a pomp. rip.

*

A folyosón megkérdi Széll Kálmánt egy képviselő:

— Mikor lesz szünet kegyelmes uram?

A m. e. a. f. m. ü. é. m. g. n. m.

— Ami szünet még nem szüret!

A f. v. d. h. v. a p. r.

* * *

⁂ **Az alkotmány őrei.** Ezek kétségtelenül azok a derék suszterek, snájdérok és szatócsok, akik a képviselőháznak most nyakrafőre irják a leveleket, kipéczézvén bennök az inkompatibilis képviselőket. Ők, akik annyi csizmát csinálnak, hogyne tudnák, hol szűk a parlament czipője! Nem mulik nap, hogy

a csirizbe mártott toll meg ne jelennék a képviselőházban és közjogi iróink bizonynyal félthetik a szerzőktől egyetemi katedrájukat. Mert ha igy megy tovább, akkor a czipészczéhbe csak az léphet be, aki doctor juris politicis, valamint ha az ember ma egy pár bagaria csizmát rendel, akkor két hét mulva a csiszlik nem czipőt, hanem egy pár kisubiczkolt közjogot szállit a megrendelőnek.

* * *

⁂ **Az udvarképes anzix-kártya.** Az anzix ezen a héten avance-ált: udvarképes lett. Kiderítették, hogy a német trónörökös ezen az uton levelez Erzsébet főherczegnővel, jövendőbeli jegyesével. Ezek után a czifra papirlap zöld hegyei és panorámái bevonulnak a gótai almanakba és a történelembe. Nincs messze az idő, mikor a czeremóniás pergament és pecsét elmaradnak, s az udvari levelezéseket is azon a praktikus uton intézik el, ahogy ma az utazók üdvözlik otthon lévő családtagjaikat. A hadüzenések, kinevezések, megbizó levelek ebben a keresetlen formában jelenhetnek meg és különösen magasztos pillanat lesz, mikor a német országgyülést királyi anzix-kártyával rekesztik be. Az anzix e szép avancementjának kétségtelenül mindenki örül is, kiváltképpen a — levélhordók.

* * *

⊙ **Kibékitő befejezések.** Nora tehát hajlott Beöthy László rábeszélésére és otthon maradt gyermekeinél. Ezzel kibékitette az összes családanyákat, örömet szerzett a helybeli illetőségü, okleveles esztetikusoknak, s ami szintén nem utolsó dolog, mintegy háromszáz forinttal növelte a Nemzeti Szinház mult heti bevételét. Ha meggondoljuk, hogy ez a szép eredmény mily kevés költségbe és fáradságba került — mert hisz nem kellett hozzá egyéb, mint hogy az utolsó felvonásban Márkus Emilia asszony a haragos-zöld árnyalat helyett a violaszinüt vegye elő — lehetetlen Nora elhatározásához nem gratulálnunk. De gratulálnunk kell egyszersmind a Nemzeti Szinháznak is, mely oly sok tapogatózás, viszály és balszerencse után, végre megtalálta a módját, hogy miképpen kell teli házakat csinálni angol muzsika, szerecsen-táncz és asszony-kiállitás nélkül, a régi műsorral, jól ismert, sőt lejátszott darabokkal. Csak átidomitni, kivasalni kell ezt a sokat ócsárolt műsort, s megint rendben lesz minden. Egy kis revizió, egy kis fejelés az ujkor igényeihez mérten, s a Nemzeti Szinház visszaszerzi régi presztizsét. Ez a munka — sajnos — nem olyan könnyü, mint amilyennek látszik. Mert — ne feledjük el a molnárról és szamaráról szóló mesét — a közönség sokféle elemét a legmesszebb menő liberalitással is bajos kielégiteni. Ime *Nora* példája. Az uj, a megpuhitott, a kötelességének visszaadott Nora kibékitette a főváros összes családanyáit, de felláziotta a főváros összes agglegényeit. »Hogyan — elégedetlenkednek ezek a tekintélyes szinház-látogatók — Nora marad, a gyerekek megint *ringe-ringe-ráját* játszanak, Helmer tovább veszekszik, s ezzel most már minden rendben volna? Hát doktor Rank, a szegény doktor Rank, mit vétett ő, hogy neki tovább is halva kell maradnia, csak azért, mert az apja, hadnagykorában, szerette a pezsgőt?! A kibékitő, az egyedül kibékitő befejezés az volna, ha Rank doktor meggyógyul, szerez egy keveset a Brown-Séquard elixirjéből, folytatja udvarlását s végül az otthon maradt Norától megkapja hiv szerelme jutalmát.« Meglehet, hogy az ekképp indignálódó agglegények, kiknek mozgalmát bizonyos Kuncsövy doktor vezeti, *Norá*-nak ily értelemben való átvasalása végett peticzionálni is fognak a Nemzeti Szinház engedékeny igazgatójánál. S ha már *Norá*-nak a meglágyitása is ily vitákra szolgáltatott alkalmat, mi lesz akkor, ha majd Shakespeare átgyurására kerül a sor? Világos, hogy az uj Othello nem fogja megfojtani Desdemonát, hanem, mint okos emberhez illik, szép nyugodtan kihallgatja, aztán bocsánatot kér tőle, Jagot kirugja, s Cassiot áthelyezteti egy más ezredbe; világos az is, hogy ez a befejezés mindenkit ki fog békiteni. De vajjon ki fogja-e elégiteni a közönséget, ha Romeo az ötödik felvonás végén feleségül veszi Juliát? Nem lesznek-e a szinházban, akik elégedetlenül távoznak haza, mert senki se biztositotta őket, hogy Romeo és Julia házassága nem maradt meddő? S ha egy utolsó képben bemutatják a közönségnek Romeo és Julia pólyás babáját, vajon ez el fogja-e oszlatni a karzatnak minden aggodalmát? Tartunk tőle, hogy Tóth Imre főrendező urnak becsületszóval kell megnyugtatnia a nehezebben kibékithető elemeket a következőkről: *a)* hogy Romeo és Julia lakodalmán Henczidától Bonczidáig folyt a sárga lé, *b)* hogy a pólyás baba fiu, végül, *c)* hogy Montechi ur és neje ma is élnek, hogy ha meg nem haltak. És ha elgondoljuk, mennyi a szindarab, amelyet még nehezebb megnyugtatóvá lapitani — bizony nem irigyeljük a szegény dramaturgot. De hogy ezek után a Nemzeti Szinházban sok mulatságos estére van kilátásunk, az bizonyos és csakugyan kibékitő.

* * *

♁ **A rostélyos.** A rostélyosnak, készitsék bár Pécsett vagy egyebütt, első és fő kötelessége, hogy jó legyen. Ha a rostélyos rossz, ugy elvesztette jogát az emberek dicséretére és ha nagyon rossz, feltétlenül rászolgált a legélesebb kritikára is. A jó rostélyos öröme a szemnek, az orrnak és a gyomornak, a rossz rostélyos romlása a gyomornak, megölője a jókedvnek és elkeseritője a hangulatnak. Miután pedig a vendéglőben a rossz rostélyost is csakugy meg kell fizetni, mint a jót, igen természetes, ha a dühös vendég ugy vigasztalja magát, amint lehet és még igazán a legkevesebb, ha amugy istenigazában elkáromkodja magát. Miután pedig a rostélyos abban is különbözik a poétától, hogy nem születik, hanem lesz, nagyon érthető, ha a vendég az ő mérsékelten jó kivánságait ahhoz czimezi, aki a rostélyost ilyenné készitette. Ez lehet a vendéglősre igen kellemetlen, de nem szabad elfelednie, hogy aki először ütött, az ő volt és a rossz rostélyost nem teszi jobbá az, ha főbeüti a vendéget, aki amiatt elkáromkodta magát. Hisz ha ez igy volna, a vendéglők nem franczia szakácsot szerződtetnének, hanem angol ökölvivó bajnokokat. Helyes dolog, ha a vendéglős önérzetes és lovagias ember, de az önérzete nyilvánuljon meg abban, hogy izletes legyen a főztje, a lovagiassága pedig abban, hogy jó pénzért rossz rostélyost ne adjon. Az éhes ember dühös ember és ha olyan ennivalót kap, ami nem ennivaló, még dühösebb lesz, mert a jó gyomor velünk született jog, amit ha valaki megháborit, emberi jogunkat sérti meg. Ha tehát a sértett jog felzudul, az a lovagias kötelesség, hogy elégtételt kell neki adni. Nem insultust, hanem — jó rostélyost.

* * *

♁ **Iparpártolás.** A hazai ipart pártolni kell! Helyes. És ha az egyetemi ifjuság hirdeti ezt a mottót: igen jól teszi. A hazai ipart pártolom, ha a ruhámat, czizmámat, és minden szükségletemet itthon szerzem be és pontosan kifizetem az árát. Nem pártolom, ha idegennél költöm a pénzemet és nem pártolom, ha a hazai szabómat nem fizetem. A hazai ipar pártolása hazafias dolog, de nem olyan keserves feladat, hogy erre külön egyesületet muszájna alapitani. Én nem tudok rá esetet, hogy a hazai szabók tagsági igazolványt kértek volna attól, aki ruhát rendelt náluk, vagy csak olyan fizetséget fogadtak volna el, amelyet valami választmány engedélyezett. És elismervén a hazai ipar minden dicséretes érdemét, sehogyse vagyok hajlandó elismerni, hogy a hazai ipar pártolása nemcsak hazafias szolgálat volna, hanem kedvezmény is, amelyért fizetni kell. Igen becsülöm a hazafias egyetemi ifjuság nemes intencióit, de nem látom be az indokolt voltát annak, hogy az ember tagsági dijat fizessen azért, mert hazai szabónál kivánja csináltatni a nadrágjait. Akkor miből fizesse a szabót?

SZINHÁZ.

Juliette válópöre.

(Szinmü 3 felvonásban. Irta Octave *Feuillet*. A Nemzeti Szinház péntek esti bemutatója.)

Feuillet-darabot elvégre lehet adni, de minek, ha nem muszáj? Ha valóban ugy áll, hogy a *Juliette válópörének* müsorra tétele még a Festetich gróf lelkét terheli, kár volt ezt a fehér lelket még egy ily utolsó bünnel nehezebbé tenni. Mert tisztelet becsület Feuilletnek: az ő értéke csak divat-érték volt s most más divat járja. Mi bizonyára nem kivánjuk, hogy a szinházak szakitsanak a tradicziókkal, főképp ne a Nemzeti Szinház. De a régi daraboknak s régi butoroknak a fölmelegitése még nem tradicziók ápolása, ha csak a gondolkodás renyhesége s az izlés maradisága nem tradiczió. A szinház mindig a jelené, sohasem a multé — s ha mai szinpad megszólaltatja Plautust, Shakespearet vagy Molièret, az nem a multhoz való visszatérés, hanem a jelen s az öröklét számára való megtartása olyan értékeknek, melyek a multtal el nem enyészhetnek s a velejük beleillik minden divatba s tulél minden divatot. A tiszteletreméltó Feuillet, az ő pseudo-elegáns lakáj-poézisával ilyen értéket nem jelent sem a francziák számára, sem a világirodalom számára, sem a mi számunkra. Még egyszer mondjuk: a mult divatjainak fölélesztése nem renaissance, csak lelki szegénység; más müvészetben is megpróbálták fölelevenitení például az empiret, de ez sem szeczesszió, ez is csak üresség s ha az első konzul alatt lélektelen volt, ma, a harmadik republikában, egyszerüen unalmas. A Nemzeti Szinház uj regiméje bizonyára tudja, hogy nem ezen a nyomon fogja ujjá alkothatni ezt a tönkrement intézetet. Tudja, hogy csak az a müvészet él, mely az életből táplálkozik. Észreveszi, hogy még Bécsben is uj hangok, uj motivumok s uj rétegek kivánkoznak a szinpadra s a szinészetet csak az óvhatja meg a marazmustól, ha nem régi szerepek gépszerü elnaplózója, hanem az uj hangnak teremtő erejü tolmácsa. Ha igaz, hogy a mi Nemzeti Szinházunk szinészeiben még mindig ritka nagy a müvészi tőke, még igazabb, hogy ezt a régi módon és módokon többé kamatoztatni nem lehet.

A mi egyébként a *Juliette válópörét* illeti, nem is egészen elmésség nélkül való, de az egésznek felfujt semmiségében, a meséjének gyerekes kieszeltségében és fontoskodó fordulataiban s végre ezek közt a borzasztóan előkelő emberek közt, kik, mint Auerbach mondta Sámson elnökről, »talárokat beszélnek«, és, mint a zsidó anekdota mondja, rébuszokat oldanak meg, mialatt golyó van a hasukban: ebben a végtelenül élettelen és avult pusztaságban az elmésségnek se kél viszhangja. A közönség ugy is fogadta, vállvonogatva és nevetgélve, mint a kinek felnőtt korában akarunk imponálni a gyerekkora meséivel.

Pedig az előadás jó volt — ezt a stilust, sajnos, még tudják nálunk. Még az a különös mód is, melylyel a mi müvészeink állandóan *drei Schritt vom Leib* állanak egymáshoz s olyan mozdulatokkal, mint a szobor, melynek minden tagja fáj: még ez is talált ehhez a posztótalpon járó darabhoz. *Alszegi* Irma olyan meleg volt s *Hegyessi* Mari olyan szenvedélyes, hogy több tapsot érdemeltek volna, mint a mennyit a darab kapott.

Pp.

Goldmark. A »Sába királynőjé«-nek szerzője pénteken megünnepelte 70. születésnapját. Goldmark Magyarországon született, ámde pályája a magyar kulturával sehol sem találkozik. Müvészi stilje nem a miénk, de más nemzeté sem. Egy kissé egyéni, mint minden autodidaktáé, és azonfelül egy kissé faji. A Mayerbeer stiljéhez áll még a legközelebb, — a Mendelssohn költészete által megtisztitva és a Wagner deliriuma által lázba ejtve. Goldmark nem forradalmi elme, de igazi müvészlélek, a melynek gazdagságával a század vége felé alig mérkőzhetik egy-két zeneszerző. Ha a zsenit Lombroso értelmében fognók fel és ismertető jeleit a pszicho-pathologiai különösségben és az öntudatlanságban keresnők, Goldmark nem lehetne lángelme, mert ő a legöntudatosabb müvész, a kit el lehet képzelni, és a mikor dolgozik, páratlan technika engedelmeskedik az ihletének. Ellenben, ha a zseniális vonást egy-egy idegelem tultengésében látjuk, akkor Goldmark több a rendkivüli tehetségnél, mert a fényben és a szinben való hypertrophiája, ez a Böcklinszerü duskálása egyedülálló. Dalmüvei egymástól teljesen elütnek, mindegyiknek más a stilje, levegője. Ha a müveket gyors egymásutánban irta volna, talán azt mondanók, hogy Goldmark kapkodott és ideges volt, de mivel rendszerint évek — majdnem évtizedek — multak el, mig egy-egy ujabb operájával a nyilvánosság elé lépett, azt kell hinnünk, hogy — mint minden erős poéta-lélek — komoly válságokon ment keresztül.

Fedák Sári. Egy fiatal szinésznő, Fedák Sári, aki Budapestről Pozsonyba került és most visszajött, e héten barátainak szokatlanul zajos tisztelgése közben bevonult a népszinházba. A szinpadi modora kissé rossz, de ismerősei azt hiszik, hogy a levegőváltozás, a fővárosi szinház jobb atmoszférája használni fog néki, — ami nem is lehetetlen. Egyelőre variétészerü élénkséggel mozog és bizonyos az, hogy fiatal szinésznőnél még alig találtunk ily kevéssé puha stilt, ily kevés személyes intuiciót és ily kevéssé finom idegzetet. Hangja a korai fonnyadtság sokféle szinében játszik, előadását a korai routine költőietlensége futja be. Emlékszünk a Küry Klára legelső föllépéseire, a Nebántsvirágra, a Fanchonra! A levegő akkor valami ujszerü, valami leányszobás illattal telt meg. Minden ötlete, szemejárása behizelegte magát a kedélyünkbe, mint ahogy egyszeri hallásra belopódzik a fülbe az a dallam, amely a népszerüségre van teremtve. Ellenben ismerjük a sziniiskolák enfant gâté-jait, az eleven kis ördögöket, a csitri mumusokat, akikkel néha valóságos primadonnákra szokás ráijeszteni. Ezeknek a debutje a legjobban sikerül, mert a néző akkor az erényeik iránt a leghálásabb, a hibáik iránt a legelnézőbb. Félesztendő mulva persze minden kiderül és időközben a primadonna e kis varázslók miatt sokkal kevesebb álmatlan éjszakát tölt el, mint amennyit annak idején a terhére elkönyveltek.

Az anatómiai kritika. Egy fővárosi ujság szigoru kritikusa a *Fedák* Sári első föllépése után igen elitélőleg nyilatkozott a kisasszony kulcscsontjairól és beható vizsgálat alá vette a lábszárait, amelyeket térden fölül kifogástalanoknak itélt, bokától térdig azonban kissé abroncsszerüeknek. A kritikus jó szivére vall, hogy hozzátette: »De ezekről a hibákról leszokhat.« Mindig panaszkodunk, hogy hazai kritikusaink nem haladnak a korral, szélesebb látókör nélkül valók és műitélkezéseikben kicsinyes szempontokat szolgálnak. Ime, a nevezett kis ujság nemcsak meghazutolja ezt a téves hiedelmet, hanem uj irányt is mutat kritikusainknak, megteremtvén a hazai kritika uj korszakát, az ugynevezett *anatómiai* korszakot. Ezen a csapáson elindulva, a közel jövő kritikái valószinüleg igy fognak hangzani:

Kóreset. A népszinházban ma ismét uj beteg lépett föl a *Szép Heléna* czimszerepében. *Babérághy* Lulu kisasszony sok bájjal domboritott, igy tehát megérdemli a kimerítő megfigyelést. Csontrendszere ép, alaki eltérés nem mutatkozik rajta, barna

bőre halvány. A Párissal való nagy jelenetében a mélyujj hajlító izmokat (musculus flector digitorum communis) kitünően érvényesitette, csak az ellen van kifogásunk, hogy a hátcsigolyák csökevényes oldalnyulványaival tulságosan kaczér játékot üzött. Amennyire ezt konstalálni tudtuk, a czomb négyfejü izma (musculus quadriceps fenoris) gyönyörüen müködik nála, de viszont, bármily elnézéssel legyünk is e különben tehetséges kezdő iránt, be kell vallanunk, hogy a caroquadrata Sylvii nincs eléggé kifejlődve nála. Mindazonáltal a kisasszony sikere teljes volt és a lelkes fiatalság csak kötelességét teljesitette, mikor a művésznő kocsijából kifogta a lovakat és a művésznőt elszállitotta a Rókus-kórház megfigyelő osztályára. A kisasszonyt itt rövid górcsői vizsgálat alá vették, amelynek eredményét a népszinház hivatalos kommunikéjében olvasni fogjuk.

El Párisba. Heltai Jenő és Makai Emil két jókedvü és könnyelmü pacsirta, énekelnek, irnak, a hogy az Isten irniok és énekelniök adta. De jön a madarász, kinyitja a csapdáját és egy-két szem kendermaggal becsalja a két pacsirtát a kaliczkába. Ők ott is énekelnek — napi tiz szem kendermagért — és bohó fiatalságukban nem törődnek azzal, hogy mit hagytak künt az erdőben. A madarász jó üzletet csinál, a dal tetszik, a csicsergés jövedelmez s mikor a két pacsirta fáradtan ereszti le szárnyát, a kereskedő összedörzsöli kezét és mosolyog. Szemesebb madarászt, mint a Magyar Szinház, talán Brehm se ösmert. A Wesselényi-utczai fuldokló a döntő pillanatban mindig megtalálta a maga utolsó szalmaszálát, amely megmentette és jómóduvá tette. Szalmaszál volt, tehát a mentés után lelkifurdalás nélkül lökték el. Heltai Jenő és Makai Emil leülnek, éjt napot összetesznek és megirják a saison egyik legelmésebb dolgát, a Magyar Szinház pedig mindazt a régi lim-lomot, tört gépezetet, ócska trikót, amit két év alatt elkoptatott, használja fel arra, hogy a bohózatot »kikiállitsa.« Aki kiváncsi arra, a Cséry-féle gyár müködésének mi az első stádiuma, az nézze meg a Magyar Szinház uj darabjának kosztümeit és diszleteit. Ebben a környezetben csak olyan két poéta érezheti magát jól, akik rózsaszin szemüvegen át nézik a világot és még akkor is csak énekelnének, ha borsón kellene térdepelniök. Nehéz dolog ilyenformán a darabról irni. Képzeljük el Phrynét a koronás bazár liferálta toiletteben. Képzeljük el a Heltai és Makai graczióz muzsáját ócska sleppben, rongyos czipővel és kikendőzött arczczal. Bajos a pezsgőt vályuban szervirozni. A muzsa még igy is vidám és eleven volt, de előadás után alighanem jól megmosta a kedvenczei fejét.

A budai szinkör, a szalmaözvegyek e népszerü asyluma, tegnap nyilt meg Cyrano de Bergerac-kal. Afféle zászló-felszentelési ünnep volt, amely után egyszerübb, de mulatságosabb hétköznapok következnek. De a szokatlan piperében is, amely a diszmagyarba öltözött nyárspolgárra emlékeztetett, meglátszott, hogy a szinkör egy csomó friss erővel, jókedvvel köszöntött be a Horváth-kertbe.

Royal szálloda. Budapest.
A főváros leglátogatottabb étterme.
Esténként az elite-közönség és a müvészvilág
találkozó helye.
Minden este czigány-zenekar.
Smidt Károly, igazgató.

A női szépség ápolására, fentartására és emelésére leginkább ajánlhatjuk Bantler Ödön kitünő hirnévnek örvendő Szt-Miklós gyógyszertára (Temesvár) által előállitott kozmetikai szereit, melyek mentesek minden károsan ható anyagtól és mint számtalan esetben beigazoltatott, meglepő sikerrel és teljes megelégedéssel használják az egész országban. Bővebbet a hirdetési rovatban.

IRODALOM.

Wlassics Gyula könyvei. Nem Wlassics Gyula irta ugyan őket, de valójában mégis ő a szerzőjük és megilleti értök az elismerés, hogy ujabb tények annak a programmnak a beváltásában, melyre vállalkozott és a mely a magyar kultura szolgálatát jelenti. Az egyik franczia nyelvü munka, a magyar iskolaügyről szól *(L'enseignement en Hongrie.* — Budapest. Victor Hornyánszky 1900.) és a párisi világkiállitásra készült, a másik egy magyar nyelvü füzet, mely a külföldi oktatás segédeszközeit ismerteti és a népiskolai szemléltető tanitáshoz használatos képek kiállitásának katalógusa. Amaz arra irányul, hogy becsületet szerezzen komoly iparkodásunknak a külföldön, emez ujabb tanujele annak az éber buzgólkodásnak, melylyel Wlassics Gyula a jót áthonositani igyekszik hozzánk, mindkettő pedig mint dokumentum hozzákapcsolódik a kezdeményezések és munkavégrehajtások ama lánczolatához, mely Wlassics Gyula pályafutását hasznosan teszi irigylésreméltóvá.

Egy fáradt sziv. Irta Ossip Schubin. Forditotta Székely Irén. — Ossip Schubin, ki irói álnevét Turgenjew-Heléna czimü regényéből választotta, talán egyik munkájában sem tüntette fel oly tisztán a nagy orosz iróval való lelki rokonságát, mint ez elbeszélésében. Egy szerelmes olasz leány tragédiáját rajzolja meg benne, aki nem tud egyebet csak szeretni és szeretni. Szép, mindenkinek való könyv és fiatal leányok is bátran elolvashatják. A könyv az Athenaeum olvasótárában jelent meg.

Erős szüzek. Irta Marczel Prévost. — Marczel Prévost, a század vége egyik mozgalmának, a feministikus törekvések problémáját tárgyalja. Szüzeket rajzol, kik minden erejüket és idejüket az uj tan diadalra segitésére szentelik, de anélkül, hogy megszünnének nők lenni. A könyvet az Athenaeum adta ki.

KÖZGAZDASÁG.

Az uj koronajáradék. A m. kir. pénzügyminiszter az 1900. évi VIII. t. cz. 1. §-a alapján fölhatalmaztatott 107,108.038 koronának beszerzése végett s koronaértékre szóló 4%-os, adómentes járadékkötvények kibocsátására. A m. kir. pénzügyminiszter az ilyképp kibocsátandó kölcsön maximális összegét névértékü 120.000,090 koronában állapitotta meg. A kölcsönkötvények bemutatóra szólnak és egyenként 100, 200, 500, 1000 és 10.000 koronáról szóló czimletekre vannak osztva. A czimletek az 1892. évi XXI. t. cz. alapján kibocsátott 4%-os járadék-kötvényekkel — eltekintve a keltezés, a törvényszakasz idézés és az aláirásokra nézve természetszerüen jelentkező eltérésektől — teljesen azonosak. A czimletek ennélfogva magyar, német, franczia és angol szöveggel állittattnak ki. E kötvények után 1899. évi deczember elsejétől kezdődőleg évi négy százalék kamat fizettetik minden év junius 1-én és deczember 1-én esedékes utólagos félévi részletekben. A pénzügyminiszterium általános törvényes határozmányok alapján föl van jogositva arra, hogy legalább három hónappal előzőleg közzéteendő fölmondás után ezt a kölcsönt egészben vagy részben névértékkel visszafizethesse. E kötvények, valamint az azokhoz tartozó kamatszelvények minden fönnálló magyar bélyeg, illeték és adó alól föl vannak mentve s azoknak a teljes bélyeg-, illeték- és adómentesség a jövőre nézve is biztosittatik, ugy, hogy a kamatszelvények minden levonás nélkül fizettetnek ki. A kötvénybirtokos a kamatokat és az esetleg fölmondott kötvények ellenértékét a lejárt kamatszelvényeknek, illetőleg a fölmondott kötvényeknek beszolgáltatása ellenében választás szerint fölveheti: a magyar korona országaiban fönnálló beváltó helyeknél, valamint a beváltó helyeknél Bécsben koronaértékben, Berlinben és Majna melletti Frankfurtban német birodalmi márkában, Amsterdamban hollandi forintban. Jelenleg n. é. 70,000.00 korona 1900. évi magyar királyi adómentes 4%-os koronajáradék-kölcsön bocsáttatik nyilvános aláirásra. Az aláirás folyó évi május 28 án szerdán, Budapesten, a magyar királyi központi állampénztárnál, (pénzügyminiszteri palota) s a magyar királyi állampénztárnál, fővámház), Zágrábban a királyi állampénztárnál, valamint az összes m. kir. adóhivataloknál, továbbá Budapesten a *Magyar Általános Hitelbank-*

nál, Bécsben »S. M. v. Rothschild« bankháznál a *Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe* czimü intézetnél és *Brünnben, Karlsbadban, Lembergben, Prágában, Reichenbergben, Triesztben, Troppauban, Berliuben, M/m. Frankfurtban, Kölnben, Hamburgban, Boroszlóban, Amsterdamban és Brüsszelben* az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban, az utóbb fölsorolt föltételek mellett. Az aláirási ár 91%-ban állapittatik meg, hozzáadva az ez év junius 1-étől az átvétel napjáig járó 4%-os folyó szelvénykamatokat. Az aláirás bejelentési ivek alapján történik, melyek a föntemlitett aláirási helyeken költségmentesen kaphatók. Az aláirás alkalmával az aláirt névérték 5%-a biztositékképen leteendő és pedig vagy készpénzben vagy a napi árfolyam szerint számitandó értékpapirokban. Az átengedés az aláirás befejezése után az aláirók értesitésével lehető rövid idő alatt megtörténik. Az aláiró az aláirásra átengedett kötvényeket, melyek első szelvénye 1900. évi deczember 1-én esedékes, ez évi junius hó 5-étől kezdve, legkésőbb ez évi augusztus 15-éig tartozik az ellenérték megtéritése mellett átvenni. Az aláiróknak azonban jogukban van a nekik átengedett kötvényeket a most megjelölt időn belül 5000 koronánál nem kisebb részösszegekben is átvenni. Az átvétel megtörténte után az átengedett összegre letett biztositék elszámoltatik, illetőleg visszaadatik. Az átvétel ugyanazon a helyen eszközlendő, ahol az aláirás történt.

Magyar általános kőszénbánya részvénytársulat mult évi mérlege. *Vagyon:* Bányabirtok: a borsódi, tatai és esztergomi bányamüveink értéke 5.778,526·07 frt, ingatlanok, fölszerelések és anyagok leltára: *a)* munkástelepek, tiszti lakások, kezelési épületek, iskolák, kórházak, gépészeti berendezések, normálvasutak, sodronypályák és leltárak a királdi, sajó-szentpéteri, tatai és esztergomi bányamüvekben 4.218,301.93 frt, *b)* üzemi anyagok és élelmiszerek készlete 276.493.61 frt, *c)* szénkészletek 93,914·55 frt, összesen 4.588,690·09 frt. Pénztári készletek és értékpapirok: *a)* pénzkészletek a budapesti központi pénztárban és a bányák pénztáraiban 28,859.55 frt *b)* küldvények a tárczában, értékpapirok, óvadékok és letétek 201,502·35 frt, összesen 230,361·90 frt. Adósok: különféle adósok (szénszámlák) és egyéb künlevőségek 632,953·73 frt; főösszeg 11.230.531·79 frt. *Teher:* Társulati részvénytőke 60.000 darab részvény á 100 frt 6.000,000 frt. Tartalékok: értékcsökkenési tartalék a leltár elhasználásáért 420,000 frt, általános tartalékalap 302,490 frt, kétes követelések tartaléka 30,000 frt; összesen 752,490 frt. Hitelezők: nyilt számlára 4 201,641·44 frt, átmeneti hitelezők 61,431·70 frt, 1899. évi deczember havi bányászbérek a királdi, sajó-szentpéteri, tatai és esztergomi bányákban 70.472·87 frt, óvadékok értékpapirokban 59,197·43 forint; összesen 4.392,743·44 frt, felvétetlen osztalékok 238 frt, nyugdijalap 10,000 forint, nyereség- és veszteség-számla: 1899. évi tiszta nyereség 75,060·35 frt; főösszeg 11.230.531·79 frt. *Nyereség- és veszteségszámla.* Tartozik: Veszteségelővezetés az 1896. évről 16,067·55 frt, értékcsökkenési leirások 149.500 frt, függő kölcsönök kamatai, adó és üzleti költség 437,503·47 frt, nyereség mint egyenleg 75,060·35 frt; összesen 678,131·38 forint. Követel: bányáink brutto-jövedelme 678,131·38 frt.

Az első cs. és kir. szab. Dunagőzhajózási társaság e hó 17-én tartotta Bécsben évi rendes közgyülését. Az igazgatóság abbeli inditványát, hogy a 466.091 frtot tevő tiszta nyereségből részvényenként 8 frt osztalékot fizessenek, a közgyülés egyhangulag fogadta el.

Az »Anker«, élet- és járadék-biztositó-társaság (Magyarországi vezérképviselőség: Budapest, VI., Deák tér »Anker-udvar«) 1900. április havában benyujtatott a társaságnál 616 ajánlat 5,634.943 kor. biztositott összegre és kiállittatott 594 kötvény 4,875.459 kor. összegre. — A befolyt dijak összege 1,115.791 kor. a kifizetett károké 197.598 kor. — A január—április havi időszak alatt benyujtatott 3318 ajánlat 17,917.275 koronára és kiállittatott 3004 kötvény 15,294.349 koronára. Dijakért bevétetett 5,879.876 kor. Károkért kifizettetett 789.920 kor. — A haláleseti biztositásoknál **A.** osztályterv szerint a nyeremény-osztalék az elmult évben az évi dij 25%-át tette ki. A vegyes- és takarékpénztári biztositásnál **B.** osztalékterv szerint az összes befizetett dijak 3%-a fizettetett ki nyeremény-osztalék gyanánt. A társaság vagyona 1899. deczember 31-én 134 millió kor. Biztositási állomány 500 millió kor. Eddigi kifizetések összege 213 millió kor.

A Nemzeti balesetbiztositó részvénytársaság f. év október havában 1013 drb balesetbiztositási kötvényt állitott ki, melyek haláleset re 7,114.594 kor., rokkantság esetére 11,789.144 kor. és mulékony keresetképtelenség esetén 5512 kor. napi kártalanitásra biztositott összegekről szólanak. Ugyanezen időszakban összesen 629 baleset és pedig 6 haláleset, 12 rokkantsági eset és 611 mulékony kereset képtelenségi eset jelentetett be fentnevezett társaságnál.

HETI POSTA.

S. M. *Budapest.* A féléववel együtt fejeződik be.

Egy a sok közül. Kevés lévén e hazában a próféta, a dolog beszáradt.

Nem közölhetők: Sejtelmeim. — A fák beszéde. — Vigasz.

Kiss József összes költeményei

Első olcsó kiadás. Ára bérmentve küldve 1 frt 60 kr.

Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Selyem-blousok 2 frt 40 krtól

feljebb — 4 méter! postabér és vámmentesen szállitva! Minták postarordultával küldetnek; nemkülönben fekete, fehér és szines »Henneberg-selyem« 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint. 6

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és k. udv. szállitó) Zürichben

Michelstädter S. E. és H.

Váczi-utcza 3. sz. **Budapest** Erzsébet-körut 15. sz.

... Legnagyobb czipőraktár ...

Czipők csak a legjobb anyagból, a legelegánsabb alakban, a legolcsóbb árban.

Egyedüli készitője a gomb, füzés és czugnélküli

Triumph-czipőnek

mely egy érintéssel fel- és lehuzható.

Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek. Rendelésnél elég egy jól illő ócska czipő beküldése.

Budapest, 1900. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. betűivel.

Lőfegyverek, revolverek és töltények . . .

Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Bel- és külföldi rendjelek és érdemjelek.

. . . . . Olasz vívószerek főraktára . . . . .

Szép, tiszta, üde arczbört ér el mindenki

a **JUNO-KENŐCS** (kéz- és arczkenőcs) használata által.

Teljesen ártalmatlan.

Biztosan és gyorsan távolit el **szeplőt, májfoltot, pörsenéseket** (vimmerli), **bőratkákat** (mitessert), **bőrhámlást, napégetést, arczverességet stb.** I. sz. tégely **1 kor.** (50 kr.)
A hozzávaló ≡ **JUNO-SZAPPAN** ≡ **60 fillér** (30 kr.).

JUNO-KENŐCS II. számu még finomabb és hatásosabb, mint az I. sz.
Tégelye **2 korona** (1 forint).
Hozzávaló folyékony ≡ **JUNO-SZAPPAN** ≡ **80 fil.** (40 kr.)

JUNO
-puder, (fehér, rózsa és crêmeszinü) 1 doboz **1 korona** (50 kr.)
-fogpaszta, szappan nélkül, **1 kor.** (50 kr.)
-fogszájviz, egy üveg **60 fillér** (30 kr.).

JUNO-HAJFESTŐSZER. (Chromatique de Juno). Tökéletesen ártalmatlan szer **ősz** vagy **vörös** hajzatnak (bajusz, szakál) **szőke, barna** vagy **fekete** szinre való **kényelmes** és ≡ **állandó** ≡ festésére.

A használati utasitás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.

A legkinzóbb és legerősebb fogfájás egy pillanat alatt megszünik!
AMERIKAI FOGCSEPPEK alkalmazása folytán.

Legjobb szer **mindennemü** fogfájás ellen. Bámulatos gyors hatás! Egy üveg ecsettel és használati utasitással **90 fil** (45 krajczár). **1 korona 26 fil.** előzetes beküldése ellenében bérmentve.

Fenti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedüli készitése a **JUNO** hirneves készitményeknek **BANTLER ÖDÖN** »Szent-Miklós« gyógyszertára **Temesvár, Király-utcza 7.**

Naponta szétküldés postával.

FÉNYKÉPÉSZET!

6	darab	Mignon-fénykép	50	krajczár.
3	„	Vizit	„ 90	„
1	„	Kabinet	„ 80	„

Minden más formátum legfinomabb kivitelben, legolcsóbb áron. — Ünnep- és vasárnap egész nap nyitva és felvételek esős időben is eszközöltetnek.

Rauch Ede fényképészeti műterme
Budapest, VIII., József-körut 15., Baross-utcza közelében.

ERDÉLYI

csász. és kir. udvari fényképész.

IV., Ujvilág-utcza 2.
a Kossuth Lajos-utcza sarkán.

Fényképfelvételek izléses, művészies kivitelben . . . .

Külön osztály: külső, házonkivüli fényképfelvételekre.

. . FIÓK MŰTEREM: . .
V., Erzsébet-tér 18. sz.

Hol keressük a legjobb arczport?

Kérjük a **Müller J. L.-** féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arczporát, mely ugy nappal, mint éjjel használva, minden arczpor között a legjobb; **kiváló szakemberek által megvizsgálva, vegyileg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott.** Mint pipereszer nélkülözhetlen, az arczbőrnek a legszebb fehér szint, üdeséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt.

Crême Pompadour,

ez azon szer, melylyel a hires Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Créme Pompadour« az arcz és kéz bedörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail pouderrel« lesz behintve.

Kapható a gyárosnál **MÜLLER J. L.** Egy tégely 1 frt 60 kr.

császári és királyi udvari szállitó
illatszer- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkivül jó minőségü
fog-, haj-, ruhakefékben és fésükben.

Utánzásoktól óvatik.

Kiss József költeményei.

Nagy negyedrétü, remek kivitelü, pazar fénynyel kiállitott illusztrált diszmű,

Ferenczy Károly,
Grünwald Béla,
Hollóssy Simon,
Réti István,
Thorma János

rajzaival.

18 fénymetszettel,

12 külön műlappal és

30 képpel a szövegben.

Ára pompás díszkötésben 24 forint.

Havi 2 forintos részletre is megszerezhető *RÉVAI TESTVÉREK irodalmi int. részvénytársaságnál* (Budapest, Üllői-ut 18. sz.) és minden könyvkereskedés ben.

PÁRISI SZÉPITŐSZEREK.

Ártalmatlanok. Világhirüek.

„Viola"-créme az arczbőrt üditi és szépiti. Zsirtalan. Nappal is kiváló eredménynyel használható, mert a bőr azt rögtön magába szivja. 1 tégely ára 1 kor.

„Viola"-szappan lugmentes, azért használatban kitünő s a bőrt **nem** eszi. 1 darab ára 60 fillér.

„Viola"-puder abszolute ártalmatlan. Fehér-, créme- és rózsaszinekben. 1 doboz ára 1 korona.

Kapható a **GEML-féle** gyógyszertárban **Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.**

BEKÖTÉSI TÁBLÁK a HÉT eddig megjelent évfolyamaira kaphatók a kiadóhivatalban.

A HÉT

előfizetési ára:

egész évre ... 20 K.
fél évre ... 10 »

MENYASSZONYI KELENGYÉK.

Saját készitményü

Férfi fehérnemüek és csecsemő kelengyék a legjobb minőségben

SCHÜLLER FERENCZ-nél

Budapest, IV. ker., Koronaherczeg-utcza 6-ik szám.

OSZTÁLY-SORSJEGYEK

bevásárlásánál, tessék felkeresni

osztálysorsjegy-árúdámat,

melyben már számtalan kisebb-nagyobb nyereményt fizettem ki.

Legnagyobb diskréczió!

Figyelmes kiszolgálás!

Csekély költség-felszámitás!

• • • • • • • Nyereményjegyzéket, játéktervezetet bárkinek szivesen küld: • • • • • • •

FRIEDMANN HENRIK magyar kir. szabad. osztálysorsjegyek elárúsitója **Budapest, VII., Király-utcza 29. sz.**

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok **indulása** Budapestről.

Érvényes 1900. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	percz	vonat neme	hová
			délelőtt	
32	6	20	v. v.	Nagy-Kanizsa
604	6	50	gy. v.	Gyfehérvár-N.-Szeben Kolozsv., Stanislau
10	6	50	sz. v.	Bécs, Graz
402	7	10	gy. v.	Kassa, Munkács
1002	7	15	„	Zágráb, Fiume, Róma
304	7	30	„	Ruttka, Berlin
[1] 320	7	35	sz. v.	Hatvan
906	7	35	„	Belgrád, Brod
1508	7	50	„	Kassa, Csorba
1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs
606	8	10	„	Arad, Brassó
506	8	30	„	Kolozsvár, Brassó
6	8	50	gy. v.	Bécs, Graz
408	8	50	sz. v.	Munkács, M.-Sziget
[1] 20	9	00	„	Bicske
1708	9	15	„	M.-Sziget, Stanislau
306	9	35	„	Ruttka, Berlin
			délután	
[1] 514	12	10	sz. v.	Nagy-Káta
22	12	25	„	Bicske, N.-Kanizsa
310	12	35	„	Hatvan
316	1	30	„	Gödöllő
1302	1	45	gy. v.	Fehring, Graz
504	1	55	„	N.-Várad, Debreczen
602	2	15	„	Arad, Bukarest
4	2	20	„	Bécs, Páris, London
16	2	30	sz. v.	Bicske
404	2	35	gy. v.	Kassa, Lemberg
904	2	40	„	Konstantinápoly
312	2	45	sz. v.	Hatvan
510	2	55	„	Szolnok
1004	3	00	gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma
1022	3	20	v. v.	Adony-Szabolcs, Paks
910	3	35	sz. v.	Szabadka
302	3	45	gy. v.	Ruttka, Berlin
12	4	30	sz. v.	Győr
308	5	20	„	Ruttka, Berlin
508	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
318	6	25	„	Hatvan
1706	7	05	„	M.-Sziget, Stanislau
[2] 18	7	20	„	Bicske
24	7	35	„	N.-Kanizsa Triest
1506	8	00	„	Kassa, Csorba
1006	8	30	„	Zágráb, Fiume, Eszék
406	8	55	„	Miskolcz, Lemberg
48	9	00	tszsz.	Bicske
502	9	15	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest
1904	9	35	sz. v.	Gyékényes, Brod
1304	9	55	„	Fehring, Graz
608	10	00	„	Arad, Brassó
908	10	20	„	Belgrád, Eszék, Brod
[3] 1510	10	40	gy. v.	Kassa, Csorba
8	10	45	sz. v.	Bécs, Sopron
322	11	10	v. v.	Ruttka, Miskolcz

[1] Közlekedik ünnep- és vasárnapokon május 15-től bez. szept 15-ig.
[2] Közlek. jun. 1-től bez. szept. 15 ig.
[3] Közlekedik jun. 15-től bez. szept. 15-ig.

A nyugoti pályaudvaron

vonat-szám	óra	percz	vonat neme	hová
			délelőtt	
102	1	00	kel. ost. expr. v.	Bécs, Berlin, Páris, Ostende, London
[1] 110	5	45	kiál. ex.	Bécs, Páris
166	5	55	sz. v.	Palota-Ujpest
124	6	15	„	Érsekujvár
6102	6	35	„	Czegléd, Szolnok
4102	6	45	„	Esztergom
168	6	55	„	Palota-Ujpest
6012	7	05	v. v.	Lajos-Mizse
1402	7	30	gy. v.	Zsolna, Berlin
106	8	00	„	Bécs
708	8	15	„	Temesvár, Orsova
712	8	30	sz. v.	Temesvár
[2] 142	8	45	„	Nagy-Maros
170	9	15	„	Palota-Ujpest
116	9	25	„	Bécs, Berlin
			délután	
6104	12	05	sz. v.	Czegléd, Szolnok
172	12	15	„	Palota-Ujpest
136	12	25	„	Nagy-Maros
[3] 146	12	40	„	Nagy-Maros
4106	12	50	„	Dorog
174	1	15	„	Palota-Ujpest
104	1	45	gy. v.	Bécs, Páris
[3] 4108	2	05	sz. v.	Pilis-Csaba
126	2	15	„	P.-Nána, Léva
176	2	20	„	Palota-Ujpest
704	2	30	gy. v.	Bukarest
144	2	35	sz. v.	Érsekujvár
4104	2	40	„	Esztergom
720	2	45	„	Czegléd,
6002	2	55	„	Lajos-Mizse
[3] 186	3	20	„	Palota-Ujpest
716	4	25	„	Szeged
178	4	30	„	Palota-Ujpest
108	4	45	gy. v.	Bécs
138	4	50	sz. v.	Nagy-Maros
[3] 148	5	45	„	Vácz
180	6	00	„	Palota-Ujpest
140	6	20	„	Párkány-Nána
710	7	00	„	Verciorova
4112	7	10	v. v.	Esztergom
6014	7	20	„	Lajos-Mizse
182	7	40	sz. v.	Palota-Ujpest
[4] 128	7	50	„	Nagy-Maros
[3] 154	8	20	„	Vácz
218	9	05	tv. szsz.	Zsolna, Berlin
184	9	25	sz. v.	Palota-Ujpest
118	9	35	„	Bécs
706	10	10	gy. v.	Szeged, Verciorova
[3] 188	10	20	sz. v.	Palota-Ujpest
152	10	40	„	Vácz
[5] 902	11	20	keleti expr. v.	Belgrád Konstantinápoly
[6] 702	11	30	kel. ost. expr. v.	Bukarest Konstantinápoly

[1] Közl jun. 1-től minden csütört., [2] ünnep és vasárn. máj. 15-től, [3] ünn. és vas. máj. 15-től szept. 15-ig, [4] junius 1-től, [5] minden kedd, csüt. és vas. [6] minden szerd. és szomb.

A vonatok **érkezése** Budapestre.

Érvényes 1900. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	percz	vonat neme	honnan
			délelőtt	
645	5	00	t. sz. sz.	Arad
321	5	20	v. v.	Ruttka, Berlin
1707	5	45	sz. v.	M.-Sziget
607	6	10	„	Brassó, Arad
47	6	15	t. sz. sz.	Bicske
405	6	35	sz. v.	Lemberg, Miskolcz
7	6	40	„	Bécs, Sopron
[1] 1509	6	55	gy. v.	Csorba, Kassa
907	7	05	sz. v.	Belgrád, Brod
507	7	10	„	Brassó, Kolozsvár
1303	7	25	„	Graz, Fehring
309	7	30	„	Hatvan
501	7	50	gy. v.	Bukarest, Brassó
1021	7	55	v. v.	Paks, Adony-Szabolcs
1505	8	15	sz. v.	Kassa, Csorba
1005	8	20	„	Fiume, Zágráb, Eszék
1003	8	40	gy. v.	Fiume, Róma
2319	8	45	sz. v.	Hatvan
[2] 509	9	15	„	Szolnok
11	9	20	„	Győr
909	10	00	„	Szabadka
307	10	05	„	Ruttka, Fülek
23	10	15	„	N.-Kanizsa, Triest
			délután	
311	12	25	sz. v.	Hatvan
301	12	50	gy. v.	Berlin, Ruttka
903	1	05	„	Konstantinápoly
601	1	10	„	Bukarest, Arad
1901	1	25	„	Gyékényes, Pécs
403	1	30	„	Lemberg, Kassa
3	1	45	„	London, Páris, Bécs
503	1	50	„	Nagyvárad, Debreczen
1301	2	05	„	Graz, Fehring
21	4	50	sz. v.	Bicske, N.-Kanizsa
313	5	35	„	Gödöllő
27	6	05	„	Győr
505	6	20	„	Brassó, Kolozsvár
905	6	40	„	Belgrád, Eszék
305	7	00	„	Berlin, Ruttka, Szerencs
5	7	15	gy. v.	Bécs, Graz
605	7	20	sz. v.	Brassó, Arad
1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
1705	8	10	„	Stanislau, M.-Sziget
[3] 15	8	20	„	Bicske
407	8	30	„	Munkács, M.-Sziget
1001	8	35	gy. v.	Róma, Fiume, Zágráb
1507	8	50	sz. v.	Kassa, Csorba
[4] 19	9	00	„	Bicske
9	9	15	„	Bécs, Graz
303	9	20	gy. v.	Berlin, Ruttka
603	9	40	„	N.-Szeben, Gyfehérvár Kolozsvár, Stanislau
25	9	50	sz. v.	Triest, N.-Kanizsa
401	10	00	gy. v.	Munkács, Kassa
[4] 513	10	30	sz. v.	N.-Káta
[4] 317	10	40	„	Hatvan
[3] 17	10	40	„	Bicske

[1] Közlek. jun. 15-től bez. szept. 15-ig, [2] máj. 15-től, [3] jun. 1-tól bez. szept. 15-ig, [4] ünnep- és vasárnap május 15-töl bez. szept. 15-ig

A nyugoti pályaudvaron

vonat-szám	óra	percz	vonat neme	honnan
			délelőtt	
[1] 701	12	50	k. ost. exp. v.	Konstantinápoly Bukarest
161	4	40	sz. v.	Palota-Ujpest
163	5	40	„	Palota-Ujpest
151	6	20	„	Vácz
6101	6	30	„	Szolnok, Czegléd
165	6	40	„	Palota-Ujpest
117	6	50	„	Bécs
709	7	15	„	Verciorova
4113	7	25	v. v.	Dorog
217	7	35	tv. szsz	Berlin, Zsolna
167	7	45	sz. v.	Palota-Ujpest
6011	7	50	v. v.	Lajos-Mizse
[2] 139	8	10	sz. v.	Nagy-Maros
713	8	25	„	K.-K.-Félegyháza
4101	8	35	„	Esztergom
127	8	45	„	Párkány-Nána
169	10	10	„	Palota-Ujpest
715	10	55	„	Szeged
143	11	05	„	Érsekujvár
			délután	
171	12	55	sz. v.	Palota-Ujpest
[3] 141	1	15	„	Nagy-Maros
703	1	25	gy. v.	Bukarest
103	1	50	„	Páris, Bécs
173	1	58	sz. v.	Palota-Ujpest
175	3	05	„	Palota-Ujpest
6001	3	15	„	Lajosmizse
135	4	00	„	Nagy-Maros
[3] 185	4	10	„	Palota-Ujpest
6103	4	20	„	Szolnok, Czegléd
4103	4	35	„	Esztergom
[4] 145	5	25	„	Nagy-Maros
177	5	45	„	Palota-Ujpest
115	6	05	„	Bécs, Berlin
179	6	50	„	Palota-Ujpest
711	7	00	„	Temesvár
107	7	25	gy. v.	Bécs
707	7	40	„	Orsova, Temesvár
[3] 147	8	05	sz. v.	Vácz
[3] 4105	8	15	„	Pilis-Csaba
181	8	25	„	Palota-Ujpest
125	8	45	„	Párkány-Nána
105	9	00	gy. v.	Bécs
1401	9	25	„	Berlin, Zsolna
4111	9	35	v. v	Esztergom
719	9	58	sz. v.	Szolnok, Czegléd
183	10	05	„	Palota-Ujpest
[3] 153	10	20	„	Vácz
137	10	25	„	Nagy-Maros
[5] 109	10	45	kiál. ex.	Páris, Bécs
101	11	00	kel. ost. expr. v.	London, Ostende, Páris, Berlin, Bécs
6013	11	10	v. v.	Lajos-Mizse
[6] 901	11	20	keleti expr. v.	Konstantinápoly, Belgrád
123	11	30	sz. v.	Érsekujvár
[3] 187	11	45	„	Palota-Ujpest

[1] Érkezik minden hétfőn és csüt. [2] Közl. jun. 1-tól, [3] ünnep és vas. máj. 15-tól szept. 15-ig, [4] ünn. és vas. máj. 15-tól, [5] jun. 1-tól minden szerdán, [6] minden kedd, csüt. és szombaton.

Buda-Császárfürdő kitérőről.

4002	6	14	sz. v.	Esztergom	4006	12	30	sz. v.	Dorog
					[3] 4008	1	55	»	Pilis-Csaba
					4004	2	29	»	Esztergom
					4012	7	05	v. v.	Esztergom

Buda-Császárfürdő kitérőbe.

4013	7	17	v. v.	Dorog	4003	4	41	sz. v.	Esztergom
4001	8	45	sz. v.	Esztergom	[3] 4005	8	29	»	Pilis-Csaba
					4011	9	35	v. v.	Esztergom

Budapest-Józsefvárosról.

—	—	—	—	—	324	6	50	sz. v.	Péczel

Budapest-Józsefvárosra.

323	6	00	sz. v.	Péczel	—	—	—	—	—

Budapest, 1900. Nyomatott az »Athenaeum« irodalmi és nyomdai r. társ. betüivel.